

REINHEIM BREHEIM

Звіт з походу

6 лютого 2022 р.

Дурне спить — дурне сниться

Зодягнене в сіру, буденну, вишиту сталевими кососікама дощу сорочку небо схиляється над стомленим старим світом. Ти марно намагаєшся пригадати, який сьогодні день. Дощ прагне заповнити собою кожен куточок простору. Він заповнює твою свідомість і стає твоєю новою природою. Раптом усі твої відчуття загострюються й ти починаєш чути кольори й бачити звуки. Ти точно знаєш, якого кольору північний вітер, яка колюча на дотик дощова хмара, як звучить стигла, вкрита сизим пилком і лискучими крапельками, ягода чорниці, і яка на смак веселка (як сунічно-гарбузово-морошково-огірково-лохиново-сливово-чорничне морозиво). Твоя сутність перетворюється на дощ і розчиняється в навколишньому світі. Свідомість наповнюється миром і спокоєм. Тобі хочеться злитися з дощем і лишитися тут назавжди. . . Ти робиш останнє надлюдське зусилля й. . . прокидаєшся.

Ти лежиши горілиць у наметі деś посеред котроїсь рейнгеймської полонини та вдивляєшся у м'яве метушіння комашок, що сховалися від дощу між шарами тканини. Шкода буде їх закатати під час стрімких зборів. Комарі виглядають так жалюгідно, що мимоволі хочеться їх пригорнути й нагодувати. Починається четвертий — можливо, п'ятий чи шостий — день походу. Власне, неможливо з певністю сказати, коли починається й закінчується день — улітку тут майже не буває ночі, а ранок так само сірий, як вечір і день. Ти прислухаєшся. Провівши тут кілька днів, людина розвиває в собі талант розрізняти найдрібніші відтінки дощу. Часом він мрячить, деколи ле ливцем, заходить або поливає, подеколи сіється, цвічить, січе, переїщить або просто-напросто ле, як із-під ринви. Але зараз ти чітко розрізняєш падіння окремих крапель, неначе тисячі м'яких волохатих мавпячих лапок натискають клавійші тисяч механічних — IBM Model M, з тактильною віддачею — клавіатур, що складаються в слова й речення та утворюють нескінченний роман про дощ, відчай, приреченість, нерозділене кохання, боротьбу й милосердя та багато всякої всячини, що з легкістю ховається в короткому норвезькому слові «tøfl»; один із тих романів, які в шкільних читанках описують за допомогою фраз «нестерпна складність буття» й «непозбувна бентега». Час дедалі сповільнюється й зупиняється, а дощові краплі завмирають у повітрі, так що тепер ти можеш добре їх роздивитися з усіх боків. Кожна краплина являє собою ідеальну сферу, що, наче кулька на новорічній ялинці, відбиває й викривляє навколишній світ: убогу рослинність, сиві гірські вершини, сіре небо, заокруглене дурнувате обличчя з отакеним носом. . . Кожна крапля — це викривлена мініатюрна копія великого світу, в якому є все за виключенням Сонця, якого дощові краплі ніколи не бачать, оскільки народжуються глибоко в хмарах, хоча саме Сонце після закінчення дощу піднімає в небо воду, яку неможливо зібрати. Раптом тобі спадає на думку, що дощові краплі схожі на людей. Вони раптово вриваються в цей світ, приречено й байдуже проносяться повз інші краплі, й. . .

Ти знову прокидаєшся й слухаєш дощ. Проходить кілька хвилин внутрішньої боротьби перш ніж ти наважуєшся поглянути на зовнішній світ зі своєї схованки. Ти обережно трохи відчиняєш вхідну застібку передпокою. Вода з навісу заливається до спального мішку, а до намету вривається холодне повітря. Ти неохоче висуваєш голову до відкритого космосу. Тобі спадає на думку, що на всьому неосяжному плато в радіусі десятків кілометрів либонь не знайдеться жодного сухого клаптику крім маленького закутку площею чотири квадратних метри, обмеженого крихкою оболонкою намету, який дуже скоро доведеться покинути. Від цієї думки тобі хочеться прокинутися ще раз, у якомусь більш привітному й сухому місці. Тобі хочеться поділитися з усіма людьми світу своїми думками, розповісти їм про дощові краплі, про Сонце за хмарами, про безкраї чорничні поля, про радість від сухих шкарпеток та багато всякої всячини, що з легкістю ховається в крихітному норвезькому слові «kos». Тобі здається це вкрай важливим, але прокинутися не вдається. Зовнішній світ вражає своєю реальністю. Пара північних оленів поволі прямують до водопою, не звертаючи на тебе й дощ уваги. Вже за пару годин ти плестимешся он тією сідловиною всередині непроникної хмари по коліна в мокрому снігу та під нещадним дощем. Але це буде лише за пару годин. А зараз дощ лише плескає тебе мокрим рушником по обличчю, вітаючи з початком нового дня. Ти знову марно намагаєшся пригадати, який сьогодні день. . .

ЗВІТ
про пішохідний туристичний спортивний похід
другої категорії складності
по *Breheim, Reinheim* (Норвегія),
здійснений з 6 по 19 серпня 2016 р.

Маршрутна книжка № 63/2016

Керівник групи Сараєва Н.

Маршрутно-кваліфікаційна комісія ФСТК розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам і керівнику як похід *другої* категорії складності.

Звіт використовувати в бібліотеці ТК КПІ «Глобус»

Штамп МКК

Київ — 2022

Зміст

I	Довідкові дані про туристичний спортивний похід	2
I.1	Параметри походу	2
I.2	Характеристика району проведення походу	3
I.3	Детальна нитка маршруту	5
I.4	Відомості про досвід учасників	5
II	Організація туристичного спортивного походу	6
II.1	Загальна ідея походу	7
II.2	Варіанти доїзду й від'їзду	7
II.3	Зміни маршруту та їх причини	7
II.4	Інформація про проходження маршруту кожним учасником	7
III	Графік руху й технічний звіт	8
III.1	Графік руху	9
III.2	Висотний профіль походу	11
III.3	Технічний опис проходження маршруту	12
III.3.1	День 0	12
III.3.2	День 1	13
III.3.3	День 2	15
III.3.4	День 3	17
III.3.5	День 4	19
III.3.6	День 5	21
III.3.7	День 6	22
III.3.8	День 7	25
III.3.9	День 8	27
III.3.10	День 9	29
III.3.11	День 10	31
III.3.12	День 11	33
III.3.13	День 12	36
III.3.14	День 13	39
III.3.15	День 14	42
IV	Висновки й рекомендації щодо проходження маршруту	44

Довідкові дані про туристичний спортивний похід

I de siste dager har jeg tænkt og tænkt på Nordlandssommerens evige dag. Jeg sitter her og tænker på den og på en hytte som jeg bodde i og på skogen bak hytten og jeg gir mig til å skrive noget ned for å forkorte tiden og for min fornøielses skyld.

Knut Hamsun, "Pan"

Останніми днями мені з думки не сходять незгасний день північного літа. Сиджу собі та й думаю про нього й про хатину, де я жив, і про ліс за хатиною і волю щось записати, аби якось заповнити час і самому втішитися.

Кнут Гамсун, «Пан» (пер. Г.Курпи)

I.1 Параметри походу

Вид туризму	Категорія складності	Протяжність активної частини походу, км	Тривалість		Терміни проведення
			Загальна	Ходових днів	
Пішохідний	2	187,1	14	14	06.08.16 – 19.08.16

I.2 Характеристика району проведення походу

Національний парк Брегейм¹ (дата заснування 7 серпня 2009 р.²) лежить на захід від Йотунгейму. Як випливає з назви, рельєф сформувався під впливом льодовиків. Район вважається одним з найрізноманітніших національних парків, від гірських пасовищ до прямовисних гір і льодовиків. І водночас одним з найвиснажливіших для пішохідного туризму через складний рельєф, брак зручних маршрутів і туристичних притулків. На території Брегейму одночасно знаходяться регіони з найбільшою й найменшою кількістю опадів у країні.³ Найбільший льодовик континентальної Європи площею 487 квадратних кілометрів і товщиною льодового шару до 600 м, Jostedalsbreen, розташований у Брегеймі й виділений у окремий національний парк.

Люди населяли Брегейм щонайменше 6000 років тому, про що свідчать численні археологічні знахідки⁴.

Національний парк Рейнгейм⁵ заснований у 2006 році та є однією з найбільших недоторканих високогірних територій південної Норвегії. Висота в межах від 130 до понад 2000 метрів над рівнем моря. На південному сході, де рельєф досить плаский з заокругленими вершинами, популярне полювання, риболовля й випасання тварин, натомість ця частина мало пристосована для туристів (фінальна ділянка нашого маршруту проходить таким плато).

Захід національного парку має більш складний рельєф, тут більше маркованих маршрутів і туристичних притулків. На північному заході рельєф ще більш агресивний. Зокрема, тут розташований масив Trolltindane, з яким пов'язані одні з найвищих у Європі вертикальні скелелазні маршрути. У національному парку в значній мірі збережена гірська екосистема, включаючи північних оленів, росомах, беркутів, кречетів і арктичних куріпок. З північним оленем пов'язана особлива культурна спадщина району: тут знаходять численні стародавні оленячі пастки й залишки мисливських поселень⁶. Нинішня популяція північних оленів Рейнгейму походить від домашніх, які колись тут розводилися, тому вони менш полохливі, ніж дикі олені⁷.

Льодовик
Jostedalsbreen

Масив
Trolltindane

Рис. I.1: Фото з архіву Національної бібліотеки Норвегії
<https://www.nb.no>.

¹Норв. bre —льодовик, heim — дім

²https://no.wikipedia.org/wiki/Breheimen_nasjonalpark

³<https://www.norgesnasjonalparker.no/nasjonalparker/breheimen/>

⁴<https://no.wikipedia.org/wiki/Breheimen>

⁵Норв. rein —північний олень, heim — дім

⁶<https://www.norgesnasjonalparker.no/nasjonalparker/reinheimen/>

⁷<https://www.nasjonalparkriket.no/nasjonalparker/reinheimen-nasjonalpark>

Самець, 3-4 роки: Добре розвинена корона з багатьма зубцями

Самець, 1 1/2 роки: Рівномірно вигнуті роги без зубців на короні

Самиця: Роги кутастої форми, з віком можуть мати багато зубців

Оленья: Прості рогові вирости

Рис. 1.2: Різні форми рогів північних оленів. Зображення з сайту <https://reinheimenbreheimen.wordpress.com/>.

I.3 Детальна нитка маршруту

Запланований маршрут: Turtargø — Fannaråki (2068) радіально — Dyrhaugsryggen радіально — Stølsdalen — Liaflui (1768) — Nørdstedalseter — Fivlemyrane — Sottjønning — Sota Sæter — Framrusti — Blankåhaugan — Løyftin — Vulu — Grønnvassbue — Veltdalshytta — Langvasslågån — Skarvedalen — Aursjoen — Skjåk — Risheim — Lom.

Фактично пройдений маршрут: Turtargø — Nedre Liagrø — Liaflui (1768) — Nørdstedalseter — Fivlemyrane — Sottjønning — Sota Sæter — Framrusti — Pollfoss — Nysætre — Vulu — Grønnvassbue — Veltdalshytta — Langvasslågån — Sveinbui — Aursjoen — Skjåk — Risheim — Lom.

I.4 Відомості про досвід учасників

ПІБ	Посада в поході	Туристичний досвід
Онойко Михайло	Зав. спор., навігатор, фотограф	ЗПУ Хібіни, ЗПК Норвегія, н/к ГУ Крим з елементами Ік.с.
Сараєва Наталя	Керівник, зав.госп., медик	ЗПУ Хібіни, ЗПУ Норвегія, ІПК Норвегія, н/к ГУ Крим з елементами Ік.с.
Мерзликін Павло	Ремонтник, костровий, літописець	ЗПУ Норвегія, 2ПК Норвегія, ІПК Крим

Організація туристичного спортивного походу

Det kan regne og storme, det er ikke derpå det kommer an, ofte kan en liten glæde bemægtige sig en på en regnveirsdag og få en til å gå avsides med sin lykke. Man stiller sig da op og gir sig til å se ret frem, nu og da ler man tyst og ser sig omkring. Hvad tænker man på? En klar rute i et vindu, en solstråle i ruten, en utsigt til en liten bæk og kanske til en blå rift på himlen. Det behøver ikke å være mere.

Til andre tider kan selv usædvanlige oplevelser ikke formå å rykke en ut av en jævn og fattig stemning; midt i en ballsal kan man sitte sikker, likegyldig og upåvirket. For det er ens eget indre som er sorgens eller glædens kilde.

Knut Hamsun, "Pan"

Буває, ідуть дощі і шаленіють бурі, а тобі хоч би що; нерідко такої дощової днини якась невеличка радість опановує тобою і ти наодинці зі своїм щастям ідеши у мандри. А там стоїши собі й дивишся просто перед себе, вряди-годи нишком смієшся й озираєшся навколо. Про що ти думаєш? Про чисту шибку в чиемусь вікні, про сонячний промінь на тій шибці, про краєвиди зі струмочком, а може, й про блакитну прогалинку на небі. Більше й не треба.

Іншим часом навіть надзвичайні події неспроможні розвіяти буденщини й нудьги; можна бути непохитним, збайдужілим і безпристрасним посеред танцювальної зали. Бо ж твоя власна душа — то джерело журби і радощів.

Кнут Гамсун, «Пан» (пер. Г.Курти)

II.1 Загальна ідея походу

КОЛИ ви схильні ускладнювати своє життя та отримуєте задоволення від щорічно зіпсованої відпустки не лише собі, але й своїм друзям, ласкаво просимо до гостинного Брегейму! Природна складність рельєфу, посилена гарантовано поганими погодними умовами та помножена на стабільну різноманітність несподіванок дорівнює національному парку Брегейм. Якщо додати сюди нестримне бажання усамітнитися в багатолюдному районі та нарешті прокласти власний шлях першопрохідців, плекане кілька років поспіль, то вийде цілком логічне гасло, взаємовигідна домовленість та одночасно стисла ідея походу: «Більше ніколи не мандрувати Брегеймом». Але навряд чи варто її дотримуватися саме в такій відвертій і безпосередній формі. Принаймні, ми цього обіцяти не можемо.

II.2 Варіанти доїзду й від'їзду

Точкою входу було обрано готель Turtagrø (від Otta або Lom можна дістатися автобусом), завершення маршруту також планувалось в м. Lom з подальшим переїздом автобусом до Otta.

II.3 Зміни маршруту та їх причини

За вкрай несприятливих погодних умов (наднизька хмарність та дощ) ухвалили рішення не здійснювати сходження на Fannaråki (2068) а також обійти плато Blankåhaugan дорогою через Pollfoss та Billingen.

II.4 Інформація про проходження маршруту кожним учасником

Маршрут з урахуванням наведених змін всіма учасниками подорожі пройдено в повному обсязі.

III

Графік руху й технічний звіт

Jeg husker at for to år siden gik tiden meget hurtig, uten sammenligning meget hurtigere end nu, det var forbi med en sommer inden jeg visste av det. Det var for to år siden, i 1855, jeg vil skrive om det for min fornøielses skyld, det hændte mig noget eller jeg drømte det. Nu har jeg glemt mange ting som hører disse oplevelser til fordi jeg næsten ikke har tænkt på dem siden; men jeg husker at nætterne var meget lyse. Mange ting forekom mig også så fordreiede, året hadde tolv måneder, men nat blev dag og aldrig var det en stjerne å se på himlen. Og de folk jeg møtte var særegne og av en anden natur end folk jeg kjendte fra før; nu og da var en nat nok til å få dem til å springe ut fra barn av i al deres herlighed, modne og fuldt voksne. Det var ingen troldom heri, men jeg hadde ikke oplevet det før. O nei.

Knut Hamsun, "Pan"

Пригадую, що два роки тому час минав дуже швидко, куди швидше, ніж тепер, літо пролетіло нечутно, як одна мить. Два роки тому, 1855-го (мені хочеться написати про це задля власної втіхи) зі мною щось сталося, бо відтоді майже не думав про те; однак пам'ятаю, що ночі були ясні, аж світилися. І багато що здавалось мені геть не таким, як слід; у році було дванадцять місяців, та ніч обернулася в день і на небі ніколи не показувалось жодної зірки. І ті люди, яких я зустрічав, були незвичайні і не схожі на тих, кого я знав досі; інколи всього за одну ніч вони мужніли й виростали, просто з дитинства доскакуючи всієї своєї величі. Тут не помічалось ніякого чаклунства, але я зроду такого не переживав. Зроду.

Кнут Гамсун, «Пан» (пер. Г.Курпи)

III.1 Графік руху

Дата, день подорожі	№ ділянки	Назва ділянки	Ходовий час ¹	Відстань та перепад висот	Погодні умови	Опис ділянки	Перешкоди
06.08.2016, 1 день	1	Turtagrø — Gjesingedalen — пер. Skålabotnskaaret (1340 м, н/к) — Nedre Liagrø	11:45–12:00 12:10–12:35 12:45–13:10 13:15–13:40 13:55–14:40 14:45–15:40 15:45–16:40 16:50–17:05	8 км, +400 м –350 м	туман, часом дощ, прохолодно	стежка	брід н/к — 1 морена/скелі 1Б — 0,02 км перевал н/к — 1
		<i>Загалом</i>	<i>4 год. 20 хв.</i>	<i>8 км, +400 м –350 м</i>			
07.08.2016, 2 день	1	Nedre Liagrø — Nedre Skålavatnet — Skreddarhammaren	10:50–11:20 11:30–12:15 12:20–12:50 13:00–13:55 13:05–14:20	4,8 км, +480 м –70 м	хмарно, незначний вітер, біля 14-ої почав зриватися дощ і було вирішено розбивати табір	стежка, на початку коротка ділянка величезних каменюк (до 3–5 метрів), перед початком підйому болото	морена 1Б — 0,05 км болото н/к — 0,1 км
		<i>Загалом</i>	<i>2 год. 50 хв.</i>	<i>4,8 км, +480 м –70 м</i>			
08.08.2016, 3 день	1	Skreddarhammaren — Liaflui (1768 м)	11:20–11:50 11:55–12:35 12:40–13:20 13:25–13:45 13:50–14:00	3,3 км, +470 м	хмарно з проясненнями, сильний вітер	морена н/к, нескладні скелі, пологий сніжник	вершина — 1 осип н/к — 2 км сніг н/к — 0,7 км
	2	Liaflui (1768 м) — Liabreen — Vetledalen	14:10–14:25 14:35–15:35 15:40–16:05 16:10–16:50 17:10–18:10	5,3 км, +100 м –660 м	хмарно, на спуску почався дощ зі снігом	в сідловині сніжник (закритий льодовик), на спуску морена н/к–1А аж до долини Vetledalen	сніжник н/к — 1 км морена н/к — 3 км морена 1А — 0,7 км
		<i>Загалом</i>	<i>5 год. 40 хв.</i>	<i>8,6 км, +570 м –660 м</i>			
09.08.2016, 4 день	1	Vetledalen — Nørdstedalseter — Nørdstedalen — Nørdstedøla	12:20–12:40 12:45–13:10 13:20–13:50 13:55–14:10 14:30–15:15 15:30–16:15 16:20–16:45 16:50–17:20 17:25–17:40	10,9 км, +210 м –270 м	хмарно, сильний вітер, часом дощ	на початку брід досить широкої але неглибокої річки, стежка, потім дорога, після дамби на оз. Fivlemyrane знову стежка	брід н/к — 2
		<i>Загалом</i>	<i>4 год. 10 хв.</i>	<i>10,9 км, +210 м –270 м</i>			
10.08.2016, 5 день	1	Nørdstedøla — Illvatnet	10:30–11:05 11:10–11:25 11:35–12:00 12:05–11:40 12:00–12:25 12:35–12:50 13:00–13:35 13:50–14:15 14:25–15:30	9,8 км, +320 м	зранку сонячно, вітер, приблизно після 12:30 хмарно, часом дощ	стежка, берегом Illvatnet морена, місцями сніг	морена н/к — 4,5 км морена 1А — 0,5 км брід н/к — 2 сніжник н/к — 0,2 км
	2	пер. 1635–1909 м (н/к) — Sottjønning — 1532 м — Veslsota	15:35–16:55 17:00–17:40 17:45–18:10 18:25–19:40	6,1 км, +420 м –570 м	хмарно, дощ зі снігом, сильний вітер	морена, сніжники, з початку спуску до Sotasæter стежка	морена н/к — 3,5 км морена 1А — 0,3 км сніжник н/к — 0,5 км перевал н/к — 1
		<i>Загалом</i>	<i>8 год. 25 хв.</i>	<i>15,9 км, +740 м –570 м</i>			
11.08.2016, 6 день	1	Veslsota — Sotasæter	11:30–12:50	2,5 км, –460 м	сонячно, жарко, сильний вітер	стежка	ліс н/к — 2 км

¹Відлік часу ведеться від початку ділянки

Графік руху (продовження)

Дата, день подорожі	№ ділянки	Назва ділянки	Ходовий час	Відстань та перепад висот	Погодні умови	Опис ділянки	Перешкоди
	2	Sotasæter — Mork — пер. Bråtåsen (900 м, н/к) — Framrusti	13:00-13:35 14:10-15:30 15:35-16:05 16:20-16:50 16:55-17:55 22:30-23:00	20 км, +280 м -300 м		дорога (8,5 км автостопу до заліку не включаємо)	перевал н/к — 1
		<i>Загалом</i>	<i>5 год. 30 хв.</i>	<i>22,5 км (до заліку 14 км) +280 м -760 м</i>			
12.08.2016, 7 день	1	Framrusti — Pollfoss	11:45-12:15 12:20-12:45 13:25-14:35 14:50-15:20 15:30-15:45 16:25-16:40	4,5 км, +230 м -340 м	хмарно	грунтовка	
	2	Pollfoss — Billingen — Nysætre	16:40-17:25 17:30-18:05 18:10-18:40	12 км, +180 м	досить сильний дощ	дорога	
		<i>Загалом</i>	<i>5 год. 40 хв.</i>	<i>16,8 км +410 м -340 м</i>			
13.08.2016, 8 день	1	Nysætre — Vulu — Vuluvatnet — Vuludalen	13:15-14:10 14:15-14:30 14:40-14:55 15:05-15:45 15:55-17:20 17:25-18:10	12,5 км, +400 м	хмарно, вітер, часом дощ	стежка, на початку підйому ліс	ліс н/к — 1 км
		<i>Загалом</i>	<i>4 год. 05 хв.</i>	<i>12,5 км +400 м</i>			
14.08.2016, 9 день	1	Vuludalen — Grønvatnet — Simlevatnet	10:45-11:40 12:00-12:40 12:45-13:30	4,4 км, +240 м -20 м	сонячно, незначна хмарність	стежка, нескладні скали, два н/к броди	брід н/к — 2 скелі н/к — 0,3 км
	2	Simlevatnet — Femånvatnet — перевал (1А) — пер. 1519 м (н/к) — оз. 1442 м — Heimste Veltdalsvatnet	13:35-13:55 14:00-14:30 15:10-15:40 15:45-16:50 16:55-17:30 17:45-18:35 18:40-19:50	9,5 км, +420 м -660 м	мінлива хмарність, на спуску до Heimste Veltdalsvatnet почався дощ	морена, нескладні скелі, сідловина перевалу зашиплена величезним камінням (3-5-7 м величиною), кілька снігових ділянок	перевал 1А осип н/к — 10 км осип 1А — 1 км осип 1В — 0,1 км сніг н/к — 0,5 км
		<i>Загалом</i>	<i>7 год. 20 хв.</i>	<i>13,9 км +660 м -680 м</i>			
15.08.2016, 10 день	1	Heimste Veltdalsvatnet — Veltdalshytta — Fremste Veltdalsvatnet — пер. Kupevatnet (н/к) — р. Spongi	10:40-10:55 11:15-11:55 12:40-13:00 13:05-13:50 14:30-15:30 15:35-16:00 16:10-17:00 17:05-17:50	14,8 км, +300 м -150 м	зранку хмарно, часом дощ, десь з обіду сонячно, незначна хмарність, вітер	стежка, невеличкий брід, обхід скель, знову стежка, біля оз. Tordsvatnet кам'янисте плато	брід н/к — 1 осип/скелі 1А-1В — 0,2 км морена н/к — 1 км перевал н/к — 1
		<i>Загалом</i>	<i>5 год. 00 хв.</i>	<i>14,8 км +300 м -150 м</i>			
16.08.2016, 11 день	1	р. Spongi (брід 1А) — Langvasslågån — Langvatnet — Store Føysa (брід 1А) — оз. 1345 м — п. 1451 м	10:40-10:55 11:15-11:55 10:10-10:20 10:50-11:15 11:25-12:00 12:05-12:30 12:35-13:50 13:55-14:20 16:00-17:05 17:15-17:45 17:50-18:25	13,4 км, +320 м -240 м	сонячно, жарко, сильний вітер	стежка, морена н/к, після Store Føysa рух кам'янистим плато за азимутом	брід 1А — 2 морена н/к — 7 км
		<i>Загалом</i>	<i>5 год. 25 хв.</i>	<i>13,4 км +320 м -240 м</i>			
17.08.2016, 12 день	1	п. 1451 — оз. 1444 — Sveinbui — Mjølakoltjønnin	09:10-10:20 10:25-10:40 10:45-11:10 11:25-12:30 14:15-14:30 15:40-17:05 17:25-17:35	14,8 км, +170 м -270 м	сонячно, жарко, сильний вітер	кам'яне плато, потім стежка	морена н/к — 2 км

Графік руху (продовження)

Дата, день подорожі	№ ділянки	Назва ділянки	Ходовий час	Відстань та перепад висот	Погодні умови	Опис ділянки	Перешкоди
		<i>Загалом</i>	<i>4 год. 45 хв.</i>	<i>14,8 км +170 м -270 м</i>			
18.08.2016, 13 день	1	Mjølakoltjønningin — Aursjoen — Vikhøi — Vesle-Utla	08:50–09:15 09:20–10:20 10:30–10:40 10:50–12:30 13:15–14:30	17,4 км, +200 м -400 м	сонячно, жарко, ввечері та вночі сильний дощ	стежка, берегом Aursoen дорога	
		<i>Загалом</i>	<i>4 год. 30 хв.</i>	<i>17,4 км +200 м -400 м</i>			
19.08.2016, 14 день	1	Vesle-Utla — Aurdalen — р. Spil-dra (1A) — Skjåk — Lom	09:15–10:25 10:50–11:15 11:25–13:15 14:15–16:15	21,3 км, -800 м	сонячно	стежка, потім стежка лісом, брід водоспаду з елементами скелелазіння, далі асфальтова дорога	брід 1A — 1 ліс н/к — 4,4 км
		<i>Загалом</i>	<i>5 год. 25 хв.</i>	<i>21,3 км -800 м</i>			
<i>Загалом за подорож</i>				<i>187,1 км +5140 м, -5560 м</i>			

III.2 Висотний профіль походу

Висотний графік подорожі показано на Рис. III.1.

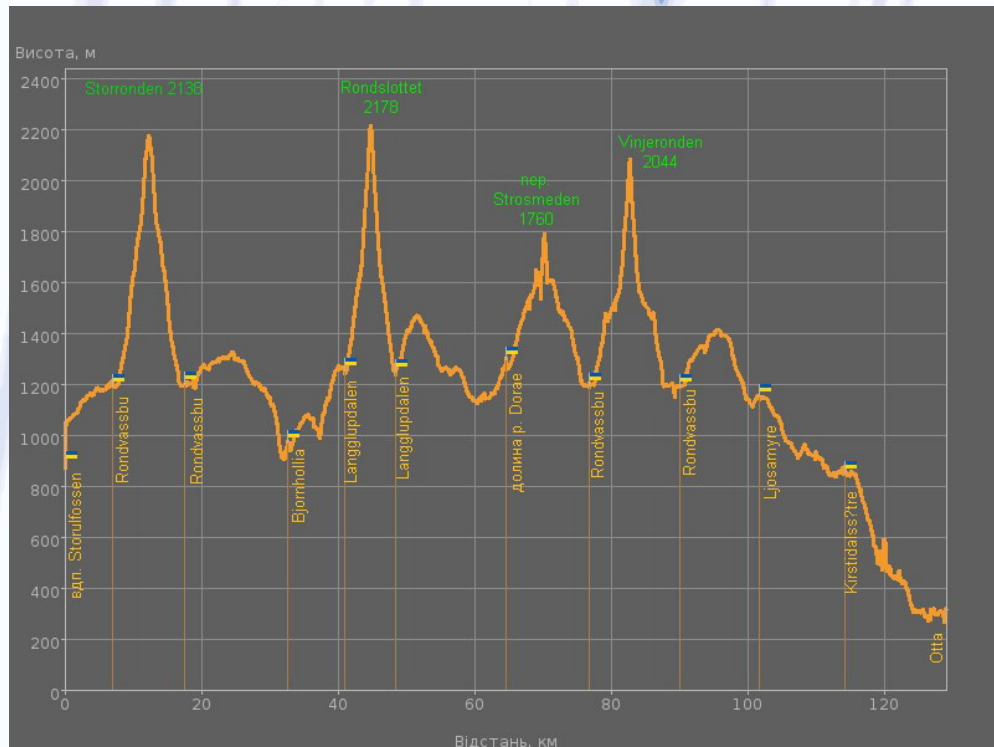

Рис. III.1: Висотний профіль походу

III.3 Технічний опис проходження маршруту

Нам стало відомо зі слів місцевих жителів, що в той самий час приблизно тим самим районом мандрувала група з двадцяти голландців, що загалом є доволі незвичним для не надто багатолюдних національних парків. І хоча ми так і не зустрілися, було б цікаво дізнатися про їх враження. Навіть якби звіту про їх похід не існувало, його слід було б вигадати. Але оскільки цей історичний документ, люб'язно наданий людиною на ім'я Льюгенар ван Гокк², існує, курсивом буде наведено його скорочений переклад. Ми не знаємо, під впливом яких речовин знаходився мозок його автора, але не ставимо під сумнів правдивість цієї хроніки. Всі можливі неточності пов'язані виключно з труднощами перекладу й лишаяться на нашій совісті. Тому радимо пропускати ці ділянки людям з надто здоровою уявою.

III.3.1 День 0

УЖЕ під час посадки стає зрозумілим, що скандинавська природа знаходиться в своєму нормальному стані, що забезпечує ефективний кругообіг води в природі. І хоча дощ супроводжуватиме нас наступні кілька днів, зараз не хочеться залишати суху й теплу зону видачі багажу.

Рис. III.2: Пункт видачі багажу

До того ж кортить побачити власника чи власницю акуратно запакованої мітли, що прибула з Амстердаму та вже півгодини самотньо кружляє конвеєрною стрічкою. Можливо того вечора хтось розорився на таксі, лишившись із незбагнених причин без засобу пересування. Ми ніколи про це не дізнаємося.

Потяг доставляє нас до вже знайомого містечка Утта на однойменній річці, місця бойової слави норвезьких ополченців у битві при Крінгені. Місцева залізнична станція є єдиною в долині, де зупиняються всі пасажирські потяги. За рік тут майже нічого не змінилося, за винятком зникнення виставки опудал тварин у приміщенні вокзалу.

Далі автобусом ідемо до Turtagrø, де починається наш маршрут. Під час короткої зупинки біля туристичного притулку питаємо на рецепції прогноз погоди. Замість відповіді дівчина показує відкриту в браузері сторінку <https://www.yr.no>, всіяну дощовими хмаринками та синіми стовпчиками опадів на найближчі чотири дні.

Turtagrø здавна було місцем зупинки мандрівників, що прямували з Lom до

²Leugenaar van Gokk, прим. пер.

Skjolden. У 1870-1880 рр. тут мешкав фермер і мисливець на оленів Ole Berge, що надавав мандрівникам прихисток і можливість поповнити запаси.

Готель ³ був побудований у 1888 р. Він швидко став точкою збору та відправним пунктом для альпіністів і першопроходців, серед яких Уільям Слінгсбі, що вперше здійснив сходження на Storen, третю вершину Норвегії. Серед відвідувачів готелю був Генрік Ібсен а також Едвард Гріг, що кілька разів давав тут виступи ⁴. Поступово в готелі збиралася солідна бібліотека книг, часописів, світлин і документів, яка була повністю втрачена у 2001 році під час пожежі. Адміністрація готелю активно взялася за відновлення бібліотеки. У відповідному розділі сайту можна скористатися пошуком за каталогом. Також всі охочі можуть пожертвувати книгу, надіславши її на адресу готелю.

На заболочених пагорбах навколо Turtagro Рис. III.3: Turtagro у 1900 р. Фото з архіву Національної бібліотеки Норвегії <https://www.nb.no>.
розташувалося безліч однакових червоних наметів. Можливо їх видають відвідувачам, що бажають оселитися ближче до природи. Після довгих пошуків незайнятої рівної ділянки зупиняємося на вкритій морошками галявині й спостерігаємо важкі дощові хмари над місцем, де має знаходитися Fannaråki.

L. van Gokk, Amsterdam, 4 Aug 16

Двері відчиняються й відкривають погляду невизначеного розміру погано освітлене напівпідвальне приміщення. Поволі очі при звичаються й починають розрізняти деталі оточення в масному мороці, протаному димом і алкогольними випаровуваннями. Погляду відкривається зала корчми із грубими деревляними меблями. По мірі просування вглиб у монотонному людському гомоні чутно окремі уривки фраз:

— ...якось двоє голландців не змогли поділити гульден і тягнули кожен у свій бік. Так з'явився мідний дріт...

— ...так, німці тут у війну люто безчинствували. Брали без дозволу велосипеди й не повертали на місце...

— ...побилися якось об заклад Роальд Амундсен, Фрітьйоф Нансен і Ларс Мунсен...

Прибулець впевнено попрямував до свого місця, всівся та скинув капюшон. У корчмі запала дзвінка тиша. Тридцять сім очей спалахнули в п'ятні й прилипли до нього, оглядаючи нового відвідувача.

III.3.2 День 1

Шанси на заплановану радіальну вилазку до Fannaråki з можливістю роздивитися згори навколишній світ танули щогодини. Принаймні вранці ця частина неба здавалася безнадійно

³<http://www.turtagro.no/>

⁴<https://no.wikipedia.org/wiki/Turtagr%C3%B8>

загубленою в суцільній дощовій хмарі. Тому було ухвалене рішення відмовитися від сходження й прямувати на північ. Як виявилось зараз, можливо, це була непогана ідея, позаяк саме в цей день тут проходили змагання з гірського бігу «Fanaråken Opp»⁵. Це пояснює численні намети навколо готелю, спортсменів, що їх ми бачили вранці та імпровізовану коментаторську кабінку. Уточнюємо в одного з учасників вихід на нашу стежку й бажаємо йому успішного забігу⁶.

День 1.a

День 1.b

День 1.c

День 1.d

Рис. III.4: День 1.a–d.

Під час підйому проходимо повз споруду електрокомунікаційного призначення, вмуровану в печеру, поряд із якою встановлено попереджувальний знак зі зображенням безтурботного самогубця, що стрибає в прірву⁷. Далі рухаємося стежкою майже до розвилки в районі Nedre Liagrø, де й розбиваємо табір. Обіцяний дощ кілька разів починається й припиняється протягом дня.

⁵Щорічний забіг «Fanaråken Opp» стартує поблизу Turtagrø (868 м) і фінішує поряд з туристичним притулком Fanaråken (2068 м). Дистанція — 8,4 км. Офіційний сайт: <http://www.fanaraaken.com/>. Організаційний внесок на момент написання цих рядків складає 350 крон з особи віком від 23 років.

⁶У 2016 р. у забігу взяло участь понад 200 учасників. Найстарші учасники віком 70–74 роки долали відстань за півтори-дві години. Повна турнірна таблиця забігу є на офіційному сайті: <http://www.fanaraaken.com/wp-content/uploads/2016/08/Resultatliste-konkurransklassen.pdf>

⁷Знаки в такому стилі, але різного змісту встановлено поряд із багатьма електротехнічними об'єктами.

L. van Gokk, Amsterdam, 4 Aug 16

Корчма розташовувалася в старезній будівлі, що вросла в землю (чи то пак занурилася в канал) ледь не по самі вікна, які за сумісництвом слугували аварійним виходом для найбільш енергійних відвідувачів. Загублена у звивистому кишечнику проток і лабіринті кривих провулків і скособочених будинків старого Амстердаму, таверна була притулком для випадкових подорожніх, авантюристів, мандрівних лицарів без страху й догани (і, як наслідок, без грошей), торговців насолодою, розбійників, філософів, дівчат зі сфери послуг, аферистів, гультайок і заливак. Зараз увага всього цього поважного товариства була прикута до щойно прибулого доповідача, який провадив свою правдиву розповідь:

— ...і коли ти висии, тримаючись за непевний ланцюг, що звисає крутим скелястим схилом озера Йенде й ненароком затримуєш погляд на бездоганно гладенькій кольору мідного купоросу водній поверхні, в твоїй голові раптом виникає дві думки. По-перше, ти згадуєш шкільний підручник, який говорить про те, що якщо ти не розрізняєш хвиль, то до поверхні води принаймні 2000 футів. А по-друге...

III.3.3 День 2

На початку дня пробираємося повз звалище великих каменюк та переходимо мостом річку. На цій ділянці краще триматися рекомендованого маршруту, бо подекуди річки затиснені у вузькі каньйони й може знадобитися час для пошуку зручного броду. Загалом місцевість тут не має значних перепадів висот, але невеликі балки, пагорби й скелі за умов високої вологості й слизького каміння дещо сповільнюють рух. Додатковим орієнтиром може служити лінія електропередач.

День 2.а

День 2.б

Рис. III.5: День 2.а–б.

Безпосередньо перед підйомом проходимо заболочену низовину й на привалі знаходимо загублену кимось цілу пляшку лимонаду. Це досить дивно, але люди несуть із собою воду в район, де вода існує у всіх агрегатних станах одночасно: тече струмочками й річками, ллє з неба, булькає в чоботах, висить туманом у повітрі, скрипить снігом під ногами, здерідка спалахує веселкою на сонці, шелестить дощовими краплями у вухах, блищить росою на стиглій ягоді чорниці, проходить крізь одяг і шкіру, просочується у сни, вимиває з собою

частинку тебе, що назавжди лишиться в цих горах, через що багато років потому ти, йдучи сірим містом і відчувши перші дощові краплі, несподівано для себе раптово зупинишся посеред вулиці, прикутий поглядом точнісінько й безпомилково до напрямку, де знаходиться Брегейм, звідки вітер приніс хмару. Невідомо як, але ти точно знатимеш, швидше відчуватимеш, що десь у світі в цей самий момент ще кілька пришелепків з нездоровим блиском в очах зачаровано витріщаються на ту саму точку на небі.

День 2.с

День 2.d

День 2.e

Рис. III.6: День 2.с–е.

На підйомі знову починається дощ, і видимість дуже швидко обмежується хмарами. Каміння стає надзвичайно слизьким, тому ухвалюємо рішення розбити табір, сховавшись від вітру за невисокою скелею, на якій встановлюємо державний прапор. Знахідки цього дня не закінчуються. На місці стоянки було виявлено кимось давно загублений компас, мотузка якого вже поросла мохом. Не виключено, що його десь поцупили й сховали у скелі хитрі пещі, які мають пристрасть до вимірювальних приладів⁸. Його працездатність нам ще трапиться нагода перевірити, але сподіваємося, що попередній власник попри все проклав свій шлях у цьому лабіринті скель.

⁸Фріттьйоф Нансен в мемуарах зазначає, що пещі неодноразово крали лишеного на вулиці термометра під час зимівлі на землі Франца Йосифа. Насправді в цьому районі пещі зустрічаються рідко. Більш реально (хоча також малоймовірно) зустріти їх ближче до норвезько-шведського кордону.

L. van Gokk, Amsterdam, 4 Aug 16

- А друга? — господар спробував повернути оповідача до розповіді.
  - Що друга? — оповідач зробив ковток пива й розгублено обвів поглядом тридцять сім очей, що чекали на продовження.
  - Яка друга думка виникає, коли висиди над кольору мідного купоросу озером Йенде?
  - А друга думка про те, що у смерті блакитні очі. . .
- Доповідач вів далі свою дивовижну розповідь про далекі краї, про високі гори й вузькі долини, про озера й водоспади, про дощ і про веселку, про північне літо й полярний день, про чорничні галявини й верескові пустки, про шляхетних оленів і сором'язливу рись, про квіти на снігу й карликові дерева. Пиво в келиху вже давно стало теплим, та він все говорив і говорив, а строкате товариство злилося в одне суцільне вухо, поглинаючи кожне його слово.
- Отакий учора я дивився фільм. — Закінчив свою захопливу розповідь прибулець.

III.3.4 День 3

День 3.а

День 3.б

День 3.с

День 3.д

Рис. III.7: День 3.а–д.

Підйом на Liabluі проходить без особливих пригод. Фінальний етап підйому являє собою фірновий сніжник, що переходить у вкритий снігом льодовик, як зрозуміло з назви Liabre-

en⁹. Перед сніжною ділянкою встигаємо щось перехопити. Як дуже скоро виявиться, через погодні умови це останній комфортний привал аж до самого вечора.

Приблизно під час проходження найвищої точки нас починає наздоганяти дощова хмара й дуже скоро почнеться те, що співробітниця Nørdstedalseter завтра опише словом «snøstorm»¹⁰. Скинувши трохи висоту, озираємося й помічаємо далеко позаду на фоні сюрреалістичних хмар крихітний людський силует, який негода захопила зненацька на самій вершині. Принаймні ми не одні в цьому світі.

Підтятий сніг під ногами гармонійно доповнює мокрий сніг з дощем, що в поєднанні з вітром набувають дивовижної проникної здатності й дуже скоро здається, що єдине сухе місце на тобі — це нутрощі рюкзака, відділені від зовнішнього світу кількома захисними оболонками. Принаймні, в це дуже хочеться вірити.

День 3.e

День 3.f

День 3.g

День 3.h

Рис. III.8: День 3.e–h.

На спуску трохи відхиляємося від маршруту й входимо на берег озера, що витікає з льодовика, дещо нижче прогнозованого маршруту. Доводиться траверсувати доволі слизьким скелястим берегом. Обійшовши озеро, розглядаємо можливість зупинитися на першій-ліпшій рівній ділянці, щоб знайти шлях завтра у більш сприятливих умовах, проте дуже скоро знаходимо спуск і ухвалюємо рішення стати табором в долині одразу після закінчення морени.

Майже одразу після встановлення табору повз проходить жалюгідного вигляду¹¹ незна-

⁹Норв. bre — льодовик. Той самий корінь, що в назві Breheim.

¹⁰Норв. «сніжна буря».

¹¹Добре, що ми в той момент не могли бачити себе збоку.

йомець, що ми його здаля бачили на вершині. Бідолаха виявляється канадцем, що прямує до Nørdstedalseter (в принципі, у нього нема вибору, бо він подорожує порожнем). Видно, що зустріч з людьми додає йому оптимізму (він не помітив нас згори). Оскільки погода не сприяє довгим розмовам, а до Nørdstedalseter ще добрих кілька кілометрів, після пари фраз і невербального обміну враженнями відпускаємо відчайдушного канадця. Це перша людина, яку ми зустріли з початку походу.

L. van Gokk, Amsterdam, 4 Aug 16

Невдовзі все товариство розділилося на дві партії: одна вважала, що історія не варта ламаного гульдена та є суцільною вигадкою, інша ж була переконана, що Льюгенар ван Гокк говорить правду. Ван Гокк був частим гостем трактиру й привносив, так би мовити, свіжий струмінь своїми дивовижними розповідями про надзвичайні місця й події. Після палких дебатів і ще кількох кувалів пива схожий на морського вовка одноокий господар корчми виголосив пропозицію, що мала б примирити сторони конфлікту. Він аж ніяк не був противником плюралізму думок, поки той не набував форм чубанини з биттям посуду, шматуванням меблів та викиданням опонентів крізь вікна в смердючий канал. Пропозиція полягала в тому, що слід зібрати експедицію й знайти те кляте озеро з блакитними, як у смерті, очима.

— СИНІМИ, — виправив його відвідувач, що досі не брав участі в дискусії й сидів у найтемнішому кутку зали, закутавшись у плащ так, що ледве можна було розрізнити його силует.

— Що? — Перепитав одноокий.

— СИНІМИ ОЧИМА. — холодно повторив голос з-під капюшону.

— Звідки тобі знати? — відмахнувся ван Гокк. Це була його історія. Ніхто не мав права чіпати її своїми брудними руками.

Нечемний суб'єкт не звернув на це уваги. Складки його одягу заворушилися й він витяг з-під плащу чудернацького старомодного піщового годинника й зазирнув усередину: пісок у колбі майже скінчився.

— ВИБАЧТЕ, ЗАПІЗНЮЮСЯ НА РОБОТУ. — З цими словами дивний тип поспіхом допив пиво й поспішив до виходу, лишивши жменю іржавих холодних монет.

Господар подивився йому вслід. Він добре знав усіх сутенерів, що могли б поспішати на роботу цієї пори. Старий просто злякався. Ця пригода не для його хворих кісток. Ніхто не здогадувався, що щойно трапився найщасливіший випадок у всій подальшій подорожі, який, хоча й не гарантував успіх експедиції, проте значно збільшував шанси повернутися з неї неушкодженими.

III.3.5 День 4

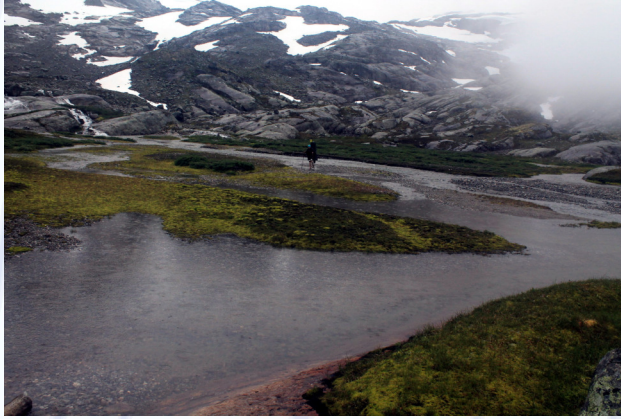
Вранці переходимо вбхід річку. В погодних умовах, що супроводжують нас з початку походу, намочити ноги уже з самого ранку видається досить далекоглядним вчинком. Інакше довелось б робити це поступово протягом дня.

Ділянка долини вже знайома нам з походу дворічної давнини. У притулку Nørdstedalseter зустрічаємо канадця, що сьогодні вирішив нікуди не виходити з будинку, позаяк, за його словами, «вчора витратив вдвічі більше сил, ніж планував». Розживаємося кількома старими газетами для сушіння чобіт, люб'язно наданими співробітницею притулку, й продовжуємо свій шлях.

Під час короткої міждощової паузи на кілька хвилин зупиняємося біля дамби поряд з попереджувальними знаками, що пропонують ще два способи самгубства ¹², намагаємося роздивитися схил, яким ми спускалися в тумані два роки тому з Gravidalsvatnet, повертаємо в Nørdstedalen і встановлюємо табір у долині.

День 4.а

День 4.б

День 4.с

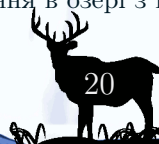
День 4.д

Рис. III.9: День 4.а–д.

L. van Gokk, Amsterdam, 4 Aug 16

Прохолодне нічне повітря трохи прояснило думки Льюгенара ван Гокка. До звичних запахів океану й нічного міста домішувався ще якийсь невловимий відтінок. Щойно заснований Орден мандрівних пройдисвітів, магістром якого він мав честь бути обраним, у повному складі вивалив з корчми на вулицю й прямував до міжнародного аеропорту Схіпгол. Якби хтось побачив їх у момент виходу з темного провулку, то відзначив би, що процесія чимось скидається на нічну варту з однойменного полотна. Ван Гокк, подібно до капітана Кока, розгублено дивився в нікуди й намагався зібрати думки. Він згадав казкові історії про те, як банда безцеремонних гномів без запрошення ввалюється в твоє розмірене життя й після шумної гулянки втягує тебе в якусь халепу. Так, ван Гокк знав багато історій, він був майстром розповідати історії, але сам він ніколи не бував у тих дивовижних місцях, які любив так яскраво описувати.

¹²Від електричного струму й шляхом купання в озері з подальшим затягуванням у турбіну.

Цього ж разу все зайшло надто далеко. По мірі наближення до аеропорту сторонній запах посилювався. Стало зрозуміло, що в повітрі запахло пригородою. Пригородою, в яку він сам себе втягнув. І це страшенно не подобалося.

III.3.6 День 5

За ніч поверхня намету вкрилася інеєм, а термометр вранці показує нуль градусів. На шляху до озера Шватнет зустрічаємо кількох полярних куріпок, які традиційно чиняться сірими камінчиками та знехотя й без поспіху відходять зі стежки.

День 5.a

День 5.b

День 5.c

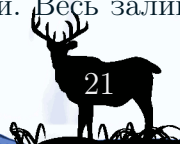
День 5.d

Рис. III.10: День 5.a–d.

Під час траверсу озера починається дощ, що згодом переходить у сніг, через що каміння стає слизьким і швидкість руху вимушено знижується. Сніг дедалі прибуває, і вже невдовзі весь навколишній світ зникає у непроникній сніговій завісі. Майже на самому перевалі, щойно на думку спадає банальна приказка про погоду, хазяїна й пса, звідкись виринають двоє норвежців з великою собакою та проходять назустріч.

На спуску погода різко змінюється. Сніг лишається позаду, а під ногами знову зелена трава. Лише пориви вітру з перевалу нагадують про те, що там відбувається.

Ввечері наш намет прискіпливо оглядають двоє оленів-розвідників, після чого приводять все стадо на водопій до сусідньої річки. Весь залишок дня ці тварини огинаються навколо

табору, спілкуючись між собою за допомогою звуків, які приблизно можна описати, як щось середнє між муканням і рохканням, що оленячою мовою могло б означати невдоволення присутністю непроханих гостей.

День 5.e

День 5.f

Рис. III.11: День 5.e-f.

L. van Gokk, Lillehammer, 4 Aug 16

Тітонька Odd прокинулася від того, що потяг зупинився посеред ночі. Її мозок відчайдушно намагався вхопитися за деталі вчорашнього дня, але вони вислизали наче м'які іграшки в автоматі на міському ярмарку. В голові панував суцільний шарварок, як це буває в товаристві людей, що замкнулися в обмеженому приміщенні виключно для того, щоб одночасно нести нісенітницю, не слухаючи інших, наприклад, в переповненій маршрутці, у черзі в комунальному закладі або в парламенті. Якщо ж говорити про думки тітоньки Odd, то вони нагадували членів парламенту, що напхалися в маршрутку, яка стояла в черзі на прохідній ЖЕКу. Причому з радіо маршрутки лунала сороміцька пісня про їжачка, а в'їзд охороняла агресивно налаштована вахтерка, яка красномовно закликала всіх забиратися звідси. Забиратися звідси – тітонька Odd вхопилася за цю думку, що видавалася їй найбільш перспективною. Вона простягнула руку й обмацала простір між сидінням і вікном, прочесала порожнечу під кріслом, але не знайшла нічого крім ніг сусіда ззаду; підвелася й дослідила багажну полицю, пройшла до багажного відділення й перебрала там всі лижні й трекінгові палиці, але того, що мало б відшукатись, ніде не було. Тітонька Odd повернулася на своє місце й розгублено подивилася у вікно. Зворотного шляху не було. Нічні вогні невідомого населеного пункту розсіювалися в дрібних дощових краплинках на вікні.

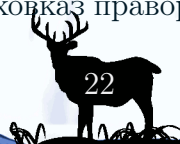
Потяг рушив з місця й вона ледь встигла прочитати назву залізничної станції:

Lillehammer

У голову знову увірвався гомінливий натовп думок з вуличними торговцями, блазнями, циганами й ведмедями.

III.3.7 День 6

Під час спуску до Sota Sæter у зоні лісу зустрічаємо чимало велетенських грибів (чомусь тут не заведено їх збирати) та дивний шляховказ праворуч із написом «Fjellgeita», що буквально

означає «гірська коза». Можливо якась ферма або, як це часто буває, чиясь приватна хітта з незвичайною назвою¹³. Біля виходу на дорогу знаходиться меморіальна табличка з написом про заснування національного парку й поштова скриня, в якій крім традиційної гостьової книги лежать бланки анкети відгуків і побажань про відвідування Брегейму. Національний парк засновано лише в 2009 році, тому думка відвідувачів є важливою для місцевої туристичної спільноти. Заповнюємо анкету й покидаємо володіння Брегейму, прямуючи на північ, до Рейнгеїму.

День 6.а

День 6.б

День 6.с

День 6.д

Рис. III.12: День 6.а–д.

L. van Gokk, ***heim, 5 Aug 16

Загін прокладав свій шлях гірським стилем, поволі набираючи висоту. Магістр ордену йшов на чолі й робив вигляд, що знає дорогу.

Зліва від нього шкутильгав одноокий господар трактиру, що вирішив закрити заклад на час подорожі, а праворуч, наспівуючи дивну пісню про їжачка, крокувала низького зросту ексцентрична літня жінка, яку всі звали тітонькою Odd, а за очі називали просто відьмою (звісно, не в буквальному сенсі, але щось таке було у її вдачі).

¹³Як ми пізніше з'ясували, так називається дитяча туристична спільнота містечка Шок. Деталі:<http://skjakil.no/fjellgeita/>Скоріш за все цей напис вказує на початок якогось дитячого маршруту.

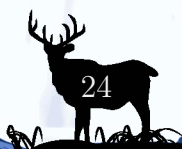
Позаду них плентався у повному складі тринадцятий резервний склад футбольного клубу Аякс (Аякс-13) з дев'ятої любительської ліги на чолі з головним тренером, професором математики на пенсії. Професор вже витратив більшу частину життя на дурниці, тому вирішив, що його досвід має послужити людству й зібрав по шинках і трактирах футбольну команду мрії, з якою збирався виграти суперкубок, застосувавши свої знання й досвід.

За ними крокував довготелесий чоловік, якого бувальці амстердамської корчми звали Чарівником. Можливо в нього було справжнє ім'я, але його ніхто не знав — про нього взагалі мало що знали, через те його репутація цілком ґрунтувалася на виваженій думці тямущих людей, що вважали його за характерника й вовкулака. Кажали, ніби Чарівник силою думки може гнути залізо й рухати предмети, може без ключа відчиняти замки й ходити крізь стіни. Зазвичай Чарівник усамітнено сидів у найтемнішому закутку корчми спиною до стіни, так щоб бачити всіх присутніх, при цьому залишаючись у тіні. Лице його ховалося за сивими вусами й акуратною, доглянутою, теж сивою бородою. Клацанням пальців він видобував вогонь для своєї химерної, нетутешньої дерев'яної люльки з довгим вигнутим мундштуком (вважалося, що замість звичайної місцевої дурі Чарівник вживав спеціальну чаклун-траву, але оточення, в якому він знаходився, не засуджувало такі форми самовираження) й пускав прегарні й незрівнянні димові кільця. Насправді Чарівник був звичайнісіньким аферистом і мажлярем, а найбільше скоєне ним диво полягало в тому, що якимось він вщент обіграв у карти якогось радянського генсека. Генсек також був чарівником і вмів рухати предмети силою волі: одного разу він силою волі навіть перемістив невеличкий кавказький народ кудись за полярне коло. Але цього разу Чарівник перевершив його, забравши з собою золото партії, що одразу вивело його на передові позиції чорних списків радянських розвідок і змусило проводити залишок життя у вигнанні. Ця обставина пояснювала небагатослівність Чарівника.

Далі йшли дві збіса гарні повії, яких теж захопила прониклива розповідь про незвідані місця.

За ними слідував Ахмед-розбійник. Ні, він не був банальним злодюгою, що вчікував чесних перехожих у темних провулках і грабував каравани. Його злочин був ще більш зухвалим і цинічним. Неоднораз Ахмед повторював собі, що колись розпочне нове життя й вестиме чесний легальний бізнес на кшталт мережі роздрібного продажу легких наркотиків, збуту крадених велосипедів чи домів розпусти. Він міг би стати статечною людиною й членом суспільства, але натомість усе його життя було суцільним викликом суспільним нормам. Ахмед-розбійник був торговцем фальшивими тюльпанами на квітковому ринку. Під виглядом *Tulipa acuminata*, *Tulipa clusiana* *Cynthia* та навіть *Tulipa humilis alba coerulea oculata* він продавав цибулини звичайнісіньких розжевих тюльпанів. Так, він був із тих холонокровних підступних людей, що не зупиняться ні перед чим на своєму шляху.

Замикав процесію присадкуватий бородатий чоловічок, що в іншому Всесвіті та в іншій історії міг би легко зійти за гнома, але в нашому світі більше скидався на казака (в поганому сенсі цього слова^a) десь із-за Уралу з кримінальним минулим, про що свідчив його акцент та надлюдські здібності до вживання алкоголю. Коли він вперше з'явився в корчмі (яку він називав тюркським словом “кабак”), господар дуже серйозно

непокоївся, що після всього випитого той помер, так і не встигнувши розплатитися. І гном дійсно помер, цілу добу пролежав мертвим прямо на барній стійці, після чого ожив і продовжив незакінчену справу. Бородань був досить неприємним типом, тому ван Гокк з радістю включив його до складу експедиції. Як вже зазначалося, магістр відмінно розумівся на правдивих пригодницьких історіях, тому добре знав, що в кожній хорошій пригоді неодмінно має бути зрадник, а кращої кандидатури годі було й шукати. Карлик важко ступав крутосхилом, а свіже гірське повітря, яке він вдихав, у його легенях дивовижним чином на видиху перетворювалося на огидну лайку.

Розпочинався перший день пригоди...

«Оповідач вживає слово “kassack” з літерою а, прим. пер.

III.3.8 День 7

З огляду на несприятливі погодні умови, вирішуємо замість переходу повз Blankåhaugan потрапити до Nysætre асфальтовою дорогою через Billingen.

День 7.а

День 7.б

Рис. III.13: День 7.а–б.

Водоспад Polfossen на нашому шляху за норвезькими мірками важко назвати водоспадом. Скоріше це надзвичайно потужний поріг річки Утта загальною висотою 81 метр на півкілометровій ділянці річки. Однак він користується попитом туристів через близькість до дороги та однойменного готелю. Оглянувши виставку старовинних предметів ужитку на першому поверсі, продовжуємо свій шлях. Сильний дощ супроводжує нас до самого вечора.

Nysætre (норв. «Нові сетри»¹⁴) являє собою крихітне селище з кількома фермами, дачами та гостьовим будинком для туристів. На паркані бачимо стрілку «Geitost»¹⁵ і поспішаємо у вказаному напрямку. Справа в тому, що в цьому гірському районі дуже рідко трапляються

¹⁴Сетер, сетра — гірське пасовисько або будинок на гірському пасовиську.

¹⁵Буквально «козячий сир» — традиційний норвезький коричневий сир з молочної сироватки, відомий також як brunost («коричневий сир»). Ніколи(!) не плутайте з gamelost, що є різновидом біологічної зброї масового знищення.

ферми, що виробляють на продаж цей типово норвезький продукт, що входить до щоденного раціону кожного норвежця. Скажемо прямо, це єдина така ферма, що трапилася на нашому шляху. Ні, звісно в кожному супермаркеті можна придбати кілька сортів коричневого сиру виробництва молочного мегаконцерну Тіне, який ми не називаємо, щоб уникнути реклами, і це все ще буде один із найнезвичайніших сирів, які вам доводилося куштувати¹⁶. Але справжній традиційний гейтуст виробляється на отаких маленьких сетрах. Ось чому нашому розчаруванню не було меж, коли виявилось, що господарів немає вдома. Уже на виході з села нам зустрівся чоловік, що вів корів із пасовища, який і виявився власником сирного господарства. Відповідь на запитання, коли працює його магазин, була глибокою, як озеро Vuluvatnet: «Коли я вдома». Відтак довелося повернутися разом з ним до ферми за справжнім норвезьким брюнустом.

Зупиняємося на лісовій галявині неподалік Nysætre.

L. van Gokk, ***heim, 13 Aug 16

Минув тиждень з початку експедиції. Запаси ентузіазму поступово танули. Ван Гокк загубив свій компас ще в перший день за досить загадкових обставин, тому дедалі важче ставало робити вигляд, що знаєш дорогу до чарівного озера. Коли виявилось, що неможливо надалі будувати свій авторитет лише на вмінні добре розповідати історії, у відчайдушній спробі втримати ситуацію він конфіскував у звабливих співробітниць закладу з De Wallen весь запас губної помади й почав ставити позначки на камінні в місцях де проходила група. Для кращої наочності він обрав червону літеру «Т», що за його задумом красномовно мала б означати «тупик» і застерігала будь-якого легковажного мандрівника слідувати цим непевним шляхом. Дуже скоро місцевість вкрилася чудернацькими ланцюжками червоних міток^а, які доводили очевидний факт: загін уже кілька днів блукав колами.

Орден мандрівних пройдисвітів розташувався табором у долині, саме замкнувши чергове коло своєї траєкторії. Тітонька Odd приготувала^б, як вона запевняла, традиційний гентський ватерзой з інгредієнтів, зібраних Ахмедом-розбійником^с і нещасної полярної куріпки, що одержала летальну психологічну травму внаслідок спілкування з тітонькою Odd. Слід зазначити, що багато мешканців Амстердаму практикують вихід свідомості з власного тіла, але тітонька Odd могла робити це, так би мовити, без допомоги особливих речовин. Цього разу вона проникла у свідомість полярної куріпки, щоб розвідати місцевість її очима. Вже після контрольного обльоту околиць, коли пташка присіла перепочити на камені, до неї почали повільно наближатися троє підозрілих незнайомців із велетенськими рюкзаками. Невідомо, що ці суб'єкти робили посеред кам'яної пустелі, йдучи прямо повз попереджувальні знаки «Т». Можливо цього можна було знайти логічне пояснення, але Odd звикла більше покладатися на здоровий глузд, ніж на логіку. Було очевидно, що хтось за ними шпигує. На підтвердження цієї гіпотези, один із незнайомців підкрався до куріпки, дістав фотоапарат і зробив кілька знімків. Побачивши камеру, тітонька Odd наказала пташці повернути голову так, щоб ніс не вийшов завеликим на фото^с. Підозрілі типи перекинулися кількома словами невідомою мовою й рушили далі просто вздовж червоних міток, що за думкою автора всім своїм виглядом мали б кричати: «не ходіть Туди!». І хоча відстань до місця зупинки загону була ще досить великою, тітонька

¹⁶А для особливих шанувальників існує навіть морозиво зі смаком сиру.

Одд вирішила частіше оглядати околиці.

Того вечора табір нагадував полотно старшого Пітера Брейгеля, де безліч крихітних людських фігурок заклопотані кожен своєю справою, тоді як основні події відбуваються на самому краю картини, або навіть за її межами. Високо над долиною ніким не помічений маленький силует порався коло скелі, що височіла над перевалом.

^аЯкби ван Гокк мав мапу, він би дуже здивувався, побачивши, що з висоти пташиного польоту створене ним мереживо червоних ниток абсолютно точно повторює контури, позначені на сайті <https://ut.no/>.

^бНе те, щоб вона безпосередньо брала в цьому участь, але всі страви магічним чином готувалися завдяки її винятковим організаторським здібностям.

^вЗа трави й прянощі підступний торговець фальшивими квітами видавав бородатий мох, вовчий мох, ісландський мох і ще якісь біологічні організми, які важко було однозначно класифікувати як гриби чи рослини.

^гЦе був роками доведений до автоматизму жест, пов'язаний із тим, що Одд завжди вважала свій ніс неідеальним.

III.3.9 День 8

До обіду чекаємо на завершення дощу й робимо перехід до Vuludalen. Перша ділянка підйому проходить хвойним лісом, далі стежка йде вздовж русла. У долині розташовано п'ять озер, перед першим із яких є аварійний будиночок Vuludalsbue. Він не підписаний на мапах, але згадується в описі маршруту <https://www.ut.no/tur/2.7029/>. Щоб його знайти, треба не пропустити відгалуження стежки праворуч від основного маршруту. Ця невелика, наполовину схована у скелі, кам'яна хижа влаштована так само, як і більшість споруд, що ховаються за коротким словом «bu». Вона не зачиняється й призначена для прихистку мандрівників у випадку екстремальних погодних умов.

День 8.а

День 8.б

Рис. III.14: День 8.а–б.

Біля одного з озер зустрічаємо рибалок, що збираються готувати свіжозловлену здобич. Вважається, що тутешні водойми багаті на рибу.

III.3.10 День 9

До озера Grønvatnet веде стежка, що закінчується біля хижі з самообслуговуванням Grønvassbue. Усі, хто планує нею скористатися, мають заздалегідь придбати особистий ключ у Бісму (Bismo) або Шоці (Skjåk). Для шанувальників рибалки пропонується оренда човна, а до уваги лижних туристів тут представлена схема небезпечних льодових ділянок навколишніх водойм у зимовий період.

День 9.а

День 9.б

День 9.с

День 9.д

Рис. III.15: День 9.а–д.

Біля озера Femånvatnet, що лишається ліворуч від нашого маршруту, починаємо підйом на перевал. Праворуч височіє крутосхил гори Tordsnose¹⁷. Перед сідловиною є сніжна ділянка. Сама ж сідловина перевалу заповнена величезними кам'яними уламками, тому її проходження вимагає базових навичок скелелазіння й підвищеної обережності. Схоже, що обвал стався не так давно, принаймні про це говорить рухливість навіть великих кам'яних брил та відсутність на ділянці цьогорічної розмітки. Це припущення також узгоджується з тим фактом, що під час усього переходу нам не зустрілася жодна людина. З іншого боку перевалу на нас чекає ще один крутий сніжник і скельні ділянки.

На наше щастя, дощ люб'язно починається вже після спуску з другого перевалу, який проходимо без особливих проблем. Зупиняємося на березі річки, що впадає в озеро Heimste Veltdalsvatnet, біля підніжжя мальовничого водоспаду.

¹⁷Норв. «Громова скеля».

День 9.e

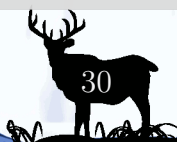
День 9.f

Рис. III.16: День 9.e-f.

L. van Gokk, ***heim, 13 Aug 16

Очі тітоньки Odd, розташовані на хитрій морді гірського песця, з укриття спостерігали за тим, як гидкий бородатий гном встановлює підозрілий предмет під велетенською скелею над долиною, тим часом її власне тіло лежало в наметі далеко внизу, так що можна було припустити, що вона глибоко спить. Щовечора цей карлик кудись зникав і повертався п'яний, як ніч, лаявся російським матом і співав тюремних пісень. Одним словом, поводився цілком для себе природно та не викликав жодної підозри. Та все ж Odd наглядала за ним, як і за всім, що чинилося навколо табору, щовечора обходячи місцевість у звірячій подобі.

Щойно гном закінчив свою брудну справу й зник у нічній темряві, песець поспішив оглянути місце злочину. Задум був очевидним: заряд вибухівки мав би зіштовхнути скелю в долину, поховавши табір під уламками. Odd знала, що в таких випадках заведено на останній секунді перекусити потрібний дріт, але це нелегко зробити, коли в тебе тільки лапки й неслухняна песцова пащека. Провозившись деякий час, вона зрозуміла, що не впорається самотужки. У відчаї тваринка з усіх сил потягнула важкий пакет, і той несподівано піддався. Треба було діяти швидко. Песець перетягнув чужорідний предмет до протилежного боку скелі й устиг відбігти та сховатися

рівно за секунду до вибуху, в той самий момент, коли Чарівник поглянув на це місце з долини.

III.3.11 День 10

Зранку відвідуємо аварійний будиночок Fieldfarehytta, що є копією криївки, збудованої навесні 1944 року офіцерами роти Лінге (Kompani Linge)¹⁸ й членами туристичної спільноти Ålesund-Sunnmøre Юахімом Рьоннебергом (Joachim Rønneberg), Біргером Стрьомсгеймом (Birger Strømsheim) та Улавом Орсетером (Olav Aarsæther), де вони провели останні дні війни. Споруда була відбудована влітку 1990 року Юахімом Юахімом Рьоннебергом і передана туристичній спільноті Ålesund-Sunnmøre¹⁹.

День 10.a

День 10.b

Рис. III.17: День 10.a–b.

¹⁸Перша норвезька незалежна рота (норв. Kompani Linge; англ. Norwegian Independent Company 1 або NOR.I.C.1 («Норісён»)) — підрозділ руху спротиву часів Другої світової війни, заснований Управлінням спеціальних операцій (Special Operations Executive) Великої Британії в 1941 році. Носить прізвище свого командира Мартіна Лінге. Відомий завдяки своїм диверсійним операціям на території Норвегії. Див. також https://snl.no/Kompani_Linge.

¹⁹<https://www.ut.no/hytte/3.1381>

Криївка була зведена в рамках диверсійної операції Fieldfare²⁰ що передбачала підготовку атак на німецькі канали постачання в долині Romsdal, а також створення опорного пункту в горах поблизу Dombås, де проходить одна з найбільш завантажених залізничних гілок, що сполучає Осло й Троннгейм.

Це однозначно гідна уваги споруда, повз яку дуже легко пройти, якщо спеціально не шукати²¹. Прихована скельним навісом і притиснута до прямовисного скелястого берегу озера, вона більше нагадує пташине гніздо, ніж людське житло. Її не видно ані з повітря, ані з землі, ані з протилежного берега. До входу веде вузька стежка, ліворуч від якої вертикальна круча, а праворуч — обрив у воду. Вздовж найнезручнішої ділянки хтось люб'язно повісив рятувальне коло та натягнув канат для самостраховки, тому загалом прохід не надто складний, хоча великий рюкзак краще десь лишити, якщо не хочете втопити його в озері.

День 10.c

День 10.d

День 10.e

День 10.f

Рис. III.18: День 10.c–f.

Криївка являє собою справжній маленький музей. Тут є керосинові лампи, кухонне приладдя, радіоапаратура, гірське спорядження, верстат з інструментами, старовинні фото та багато всякої всячини невідомого призначення. Усе це компактно розмістилося у вузькій напівпечері-напівкімнаті, однією стіною якої служить скеля, а іншою — дерев'яна обшивка. Якщо вам спаде на думку переночувати в цій хижі для повного занурення в диверсантський побут, це теж не заборонено й місця достатньо для чотирьох людей. Але будьте обережні,

²⁰ Англ. «чикотень» (*turdus pilaris*), різновид дроздів.

²¹ Незважаючи на наявність шляховказу.

виходячи вночі на вулицю, якщо не хочете прийняти прохолодну ванну. Не зайвим буде й за-
пастися теплими речами. Опис на сайті <https://www.ut.no> говорить, що приміщення не має
засобів для опалення й приготування їжі, тобто наявне приладдя слід розглядати виключно
як музейні експонати. Записи в журналі говорять про те, що минулої ночі тут справді хтось
зупинявся, хоча ми не зустрічали жодної людини.

Після огляду заходимо ненадовго до Veltdalshytta. Зараз тут нікого нема, але пані, що
наглядає за притулком (сурдоперекладачка за професією, але у вільний від роботи час адмі-
ністраторка хітті), розповіла, що день тому тут зупинялася велика група з двох десятків
голландців, що пішли в гори в літніх кросівках²² і четверо з них відморозили ноги, йдучи по
снігу. З невідомих причин у норвезьких горах часто трапляються голландці, що подорожу-
ють переважно великими групами. Мабуть у цьому проявляється якась історична авантюрна
пам'ять цього народу мореплавців і мандрівників, а можливо так компенсується відсутність
власних гір.

Далі стежка йде берегом озер Heimste Veltdalsvatnet та Fremste Veltdalsvatnet, спочатку
дещо скелястим, але згодом більш пологим, з кам'яними пляжами. Зупиняємося біля річки
Spongi.

L. van Gokk, ***heim, 13 Aug 16

*Вибух оглушив простори ***гейму. Кілька секунд луна котилася долинами, викли-
каючи каменепади, зсуви й лавини. Велетенський уламок скелі замість того, щоб
скотитися до табору, розколовся на шматки й засипав перевал, відрізвавши цей шлях
повернення. Тридцять сім очей із жахом споглядали картину нічних руйнувань. Про
подальший сон не могло бути й мови.*

*Коли Чарівник, оговтавшись від шоку, згадав про нічного гостя, його уже й слід
загуб. Якби Чарівник обернувся кількома хвилинами раніше, він би побачив, як фігура
в чорному балахоні, що спостерігала за всіма руйнуваннями, поглядаючи на старовин-
ний пісковий годинник, боляче пнула ногою невинну каменюку, тихо вилаялася, осі-
длала блідого коня й зі швидкістю реальності зникла серед скель. Синьоокий вершник
любив свою професію. Вона була суспільно корисною, передбачала роботу з людьми й
багато закордонних відряджень. Але він ненавидів хибні виклики...*

III.3.12 День 11

У цій точці наш маршрут удруге трохи перетинається з маршрутом 2013 року. Сумарна
довжина спільних ділянок цих двох походів не перевищує ходового дня. Таким чином, те-
риторія й система стежок Рейнгейму й Брегейму дозволяє спроектувати кілька повноцінних
практично незалежних маршрутів.

Подальший шлях зумовлений нашим бажанням пройтися більш «дикими» ландшафтами,
за межами рекомендованих маршрутів. На цю думку наводить ~~оманливе~~ нескладний рельєф
плато на південний схід від Torsbu з невеликими перепадами висот і щонайменше двома
будиночками²³, до яких нема позначених стежок (що є непрямим доказом — можливо взимку
на лижах — але прохідності цього району без спеціального спорядження).

²²Норвежці завжди дивляться на взуття. Якщо ви спитаєте, чи важко проходиться та чи інша ділянка
маршруту, вони подивляться на ваші ноги й скажуть: «У вас хороші чоботи, ви зможете пройти».

²³Skarvedalsbu та Storvassbu. Позначені на мапі як будинки з самообслуговуванням. Якщо ви плануєте на
них розраховувати, слід отримати спеціальні ключі. Контактна інформація на <https://ut.no>.

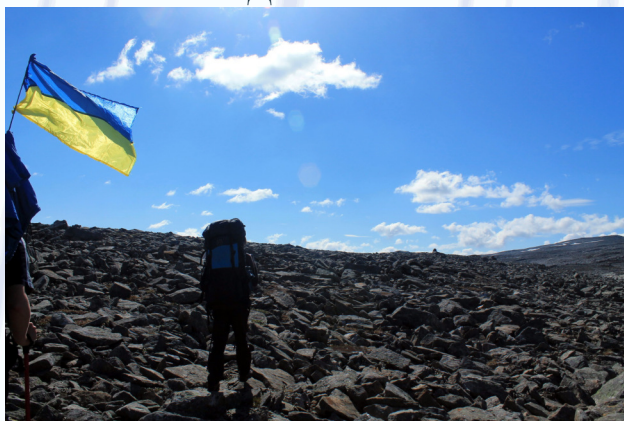
У районі південного краю озера Tordsvatnet починається позначена на деяких мапах немаркована стежка в південно-східному керунку. Що далі ви відхиляєтеся від рекомендованих маршрутів, то менше вам винні. Зокрема, не сподівайтесь на містки через повноводні річки. У першій же з них виявляється по пояс води й досить швидка течія, тож відчуття свіжості супроводжуватимете нас протягом дня й лише закріпиться після броду через Store Føysa.

День 11.a

День 11.b

День 11.c

День 11.d

Рис. III.19: День 11.a–d.

За озером Langvatnet зустрічаємо норвежців із собакою, що піднімаються з Billingen. Намагаємося попередити їх про небезпечний — щонайменше для собаки — брід, проте вони збираються повернутися тим же шляхом. Щодо Store Føysa, вони не можуть порадити вдале місце для броду і, схоже, взагалі не схвалюють цієї ідеї.

Річка Store Føysa більш повноводна (що узгоджується з першою часиною її назви²⁴), але повільніша й ширша за Srongi, яку ми переходили вранці. Після тривалих пошуків знаходимо місце для броду.

Стежка лишається на іншому березі, а ми продовжуємо рухатися мореною за азимутом (тут трапляється нагода перевірити знайдений на початку походу компас). Попри незначні перепади висот, просуваємося досить повільно через рухомі уламки скель під ногами, місцями долаючи лише по 700 метрів між привалами. Плато суцільно вкрите камінням і у

²⁴Норв. «stor» — великий. Тобто разом виходить щось типу «велике полювання» або «велике переслідування». Натомість «srong» у різних діалектах може означати вузьку металеву пластину, що використовується при виробництві взуття, або вузький міст.

День 11.e

День 11.f

Рис. III.20: День 11.e-f.

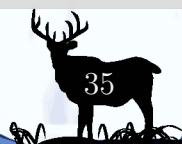
вечірньому освітленні набуває дещо іншопланетних рис. Вибір місця для намету потребує творчого підходу й певних компромісів.

L. van Gokk, ***heim, 14 Aug 16

Кожна подорож рано чи пізно досягає тієї стадії, коли її вже важко надалі сприймати як захопливу пригоду. Це не означає, що вона від цього дійсно стає гіршою, просто існує клас життєвого досвіду, який корисно мати виключно як досвід, але не хочеться ні в якому разі повторювати. Про нього добре розповідати довгими зимовими вечорами біля теплого каміну або в корчмі за кухлем пива. Ван Гокк, як ніхто інший, раптом почав гостро відчувати різницю між історією про пригоду й самою пригодою.

Бородатий карлик зник не сам, а захопив із собою значну частину запасів провізії. Але ця втрата все ж була менш болісною, ніж утрата морального духу. Почуття розпачу, втоми й безнадії раптом поступилися неосяжному й підступному почуттю жалю до самих себе. Сіре й густе, як дощова хмара, воно намагалося зайняти весь внутрішній простір, іноді вириваючись назовні спалахами безпідставного гніву й агресії.

Ван Гокк навіть не намагався робити вигляд, що знає дорогу, тітонька Odd не співала сороміцьку пісню про їжачка, Ахмед-розбійник більше не цікавився моговими розмаїттям, дівчата зі сфери послуг приділяли значно менше уваги макіяжу на короткочасних привалах, Чарівник не показував один і той самий фокус^a, де глядач має вгадати розташування однієї червоної карти серед двох чорних. Протягом останніх кількох днів лише цей трюк з-поміж іншого приніс Чарівникові два мішки підробних тюльпанових цибулин, місяць халявної випивки, абонемент до кварталу Де Валлен та зробив його власником контрольного пакету акцій безперспективного футбольного клубу й одночасно старшим дослідником перспективного наукового проєкту. Справа в тому, що свої тренерські амбіції божевільний професор реалізовував у рамках міжнародного гранту, який був виграв, справивши враження на інвесторів згадуванням у проєктній документації безлічі багатих, пафосних і здебільшого мало пов'язаних між собою слів, як-от синергетика, блокчейн, STEM, нейронні мережі, квантові комп'ютери й навіть когнітивна лінгвістика. Звісно, всі гравці команди

мрії технічно були лаборантами міжнародного дослідницького проекту. Всі, окрім огрядного воротаря, якого тренер по-науковому називав «голкіпером», а товариші за- просто «тельбухом»^б. Він був старшим лаборантом. Старший лаборант замикав жалюгідну процесію, яка зараз була більше схожа на відступ каролінерської піхоти до шведського кордону після провальної облоги Троннгейму під час Третьої північної війни.

^аНасправді досить рідкісний різновид трюку Монте, який би належно оцінила більш фахова аудиторія.

^бЗі слів професора, математична ймовірність пропускання голу обернено пропорційна площі, яку воротар займає в рамці воріт.

III.3.13 День 12

Продовжуємо рухатися диким кам'янистим плато, яке є родзинкою цьогорічного маршруту. Після відпочинку й сніданку його прохідність дещо покращується. Спостерігаємо групу північних оленів і військовий літак на невеликій висоті. День виявляється несподівано спекотним, особливо на фоні майже двотижневих дощів.

День 12.a

День 12.b

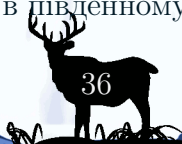
День 12.c

День 12.d

Рис. III.21: День 12.a–d.

Після Sveinbu звертаємо на стежку в південному напрямку й зупиняємося поблизу озера

Ю Йенде звичним рухом перевів гачок на запобіжний звід та відкрив кришку кременевого замку. Порох на полиці скам'янів за час дводенного никання вологими ***геймськими крутостхилами. Засипавши свіжну порцію та поставивши курок на бойовий звід, Ю прицілився. Гіллясторогий олень припинив жувати шкарубкий північний мох та з цікавістю спостерігав за всіма маніпуляціями. На якусь коротку мить їх погляди зустрілися, Йенде впевнено натиснув на гачок, але пострілу не відбулося. Натомість рушниця видала металеве клацання, а вже за хвилю міцна складнопідрядна лайка прокатилася луною неосязжними просторами ***гейму. Ще років двісті тому з такою рушницею можна було б захопити зненацька невелику фортецю або тримати у напрузі й жаху провінційний торговий шлях, але вже в минулому столітті модель вважалася щонайменше антикварною, а нині навіть консервативні за своєю натурою північні олені з подивом споглядали цей чудернацький зразок вогнепальної зброї. Сумнозвісна рушниця навіть у свої золоті часи (знаменита битва в урочищі Повішаних Сокир — четверо вбитих та семеро пораниених, щонайменше третина з яких з ворожого боку) давала до тридцяти осічок на сто пострілів, а з часом її балістичні властивості явно не покращувалися.

Ні, в глибині душі Ю Йенде аж ніяк не був переконаним консерватором. Одного разу приятель прислав йому сучасний капсульний замок для рушниці, але після першого ж пострілу Ю вирвав диявольський пристрій та з усієї сили шпурнув у озеро Йенде, супроводжуючи це таким розгорнутим та їдким прокляттям, що від його слів вода в озері назавжди позеленіла. Відтак Ю Йенде намагався триматися подалі від нових технологій.

Олень, втративши інтерес до свого переслідувача, попрямував далі стилом у пошуках чогось поживнішого за жорсткий мох. Ю озирнувся. Далеко внизу — настільки далеко, що неможливо було розрізнити хвилі — зеленіло озеро. На протилежному скелястому березі клубочилася й поволі здійснювалася пара та перетворювалася на хмару. «Ведмідь люльку курить», — подумав Йенде. Так називали іноді це атмосферне явище. Образно, не буквально. Але цього разу Ю точно знав, не тільки те, що ведмідь курить, але навіть ЩО САМЕ він курить. У ***геймі всі так чи інакше знайомі. Ведмідь часто заходив до корчми «Ганчірка і Гриб» щоб влити у себе кухоль річкового пива (яке, як відомо, утворюється природнім шляхом у гірських річках після великих дощів — вода починає пінитися та змінює колір; справжнє річкове пиво неодмінно містить натуральний осад у вигляді піску). Після третього кухлю пива бурмило наполягав на тому, що він є білим (з його власних слів, «арктичним») ведмедем, хоча зовнішній вигляд тварюки ставив під сумнів це твердження. Втім, можна припустити, що таким був згубний результат тривалого впливу паління на звірячий організм. Так чи інакше, Ю Йенде, людина сучасних поглядів і безмежної тактовності по відношенню до тварин уп'ятеро важчих за нього, не мав нічого проти існування білого ведмеда з бурою шкірою та кризою ідентичності, тому ніколи не ставив дурних питань.

— Гарний постріл.

Ю обернувся й побачив дивно одягненого незнайомця.

— Льогенар ван Гокк. До ваших послуг.
— Зроби послугу — зникни. Це мій сон, де я полюю на полярного ведмедя.
— Перепрошую, але це виключено, бо це мій сон, де я шукаю озеро.
— Туристи. . . Як ви всі мені знавісніли. . . Якщо не заберешся, я просто тут на місці пристрелю тебе.

— З цієї фузії?

Ю Йенде ображено оглянув рушницю, але не знайшовся, що відповісти.

— До того ж у моєму сні ти не зможеш навіть поранити мене. Покажи дорогу до озера Йенде й ти більше ніколи мене не побачиш.

— Обіцяєш?

— Урочисто обіцяю.

— Що ж, нема нічого простіше. Ти на місці. — Ю махнув рукою в бік озера.

— Справді? Але ж воно. . . Я хочу сказати, це звісно гарне озеро, але чому воно. . . зелене?

— Я десь читав^а, що існують мови, в яких нема слів для позначення деяких кольорів. Тому те, що одна людина вважає синім, для іншої буде, скажімо, зеленим. Іншими словами, не існує жодних кольорів. Твій мозок здатен побачити зелений чи синій колір тільки якщо в твоїй мові є такі слова.

— Припустимо. Але ж у моїй мові. . . — Тут ван Гокк зловив себе на думці, що не знає, якою мовою відбувається їх діалог. У снах ти ніби розумієш усі мови.

З оціпеніння його вивів звук гелікоптера, що пронісся вздовж озера на великій швидкості.

— Ти теж щойно бачив жовтий рятувальний гвинтокрил?

Ю не був упевнений, чи знає він, що таке гвинтокрил, але щойно слово «гвинтокрил» з'явилося в його мові, він раптом зрозумів, що пригадав.

— Саме так. Вони трапляються у Йотунгеймі. Цього літа гвинтокрили особливо. . . рятувальні. Багато опадів і все таке інше. Звісно, мені нічого не варто вполювати його, але я не з тих людей, що роблять це заради власної втіхи.

— Не треба, схоже він з іншої історії. Отже ми дійсно бачимо один і той самий сон.

— Певна річ. Я про таке колись читав. . .

Поки співрозмовник знову заглибився в натурфілософію, ван Гокку раптом здалося, що він зрозумів дещо важливе, що весь час лишалося поза увагою, але, як це часто буває у снах, думки вислизали й хмарами пливли понад зеленим озером.

— Мені мабуть час іти, показати дорогу іншим. Приємно було поспілкуватися. — перервав він потік свідомості мисливця-філософа.

— Не так швидко. Тепер ти маєш допомогти мені з полюванням. Щойно зустрінеш ведмедя, подаси сигнал. Ходімо, покажу тобі короткий спуск до Йендебу.

З цими словами Ю Йенде вручив ван Гокку мисливський ріг і вони вирушили. Але це вже зовсім інша історія. . .

^аЮ зробив логічний наголос на слові «читав». Він користувався кожною нагодою, щоб дати зрозуміти, що вміє читати. Не абияк, а вголос, уважно проводячи пальцем уздовж рядків. За це місцевий священник називав його не інакше, як натурфілософом.

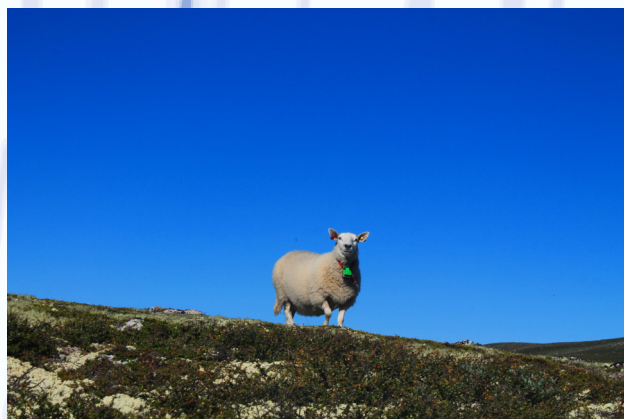

III.3.14 День 13

По дорозі до озера Aursjoen нас супроводжує отара місцевих баранів. Поблизу Aursjobu Починається так звана «Культурна стежка»²⁵, яка являє собою короткий кільцевий маршрут протяжністю 4,8 кілометри й розповідає історію іригаційних споруд на цьому озері. Фактично це імпровізований музей під відкритим небом, де біля важливих місць і споруд розташовані інформаційні таблички.

День 13.a

День 13.b

День 13.c

День 13.d

Рис. III.22: День 13.a–d.

«Господи, дай нам сонце, а воду ми здобудемо самотужки.» — говорить слоган на початку маршруту. Стежка йде вздовж іригаційного каналу, викопаного вручну 150 років тому. Там, де на шляху каналу зустрічалися скелі, будівники розпалювали вогнища, після чого поливали добре розігріті камені холодною водою, щоб розколоти їх. Піднімаємося до озера Nusomtjønn, названого на честь селянина Еріка Гюсума (Eric Husom, 1817–1892), який був проклад самотужки канал від нього до власної ферми, але вода так і не досягала цілі через посушливий клімат. Були й інші стихійні безрезультатні спроби²⁶.

Найкоротший шлях не завжди найкращий для постачання води. Місцеві інженери використовували ватерпаси для визначення нахилу поверхні землі. Одним з найвідоміших май-

²⁵Норв. «Kulturstigen».

²⁶В довідковому тексті вживається поширене в околицях Шоку ідіоматичне словосполучення «måføarbeid», що означає безсистемну роботу, позбавлену чіткого плану й розуміння мети («må» — повинен «fø» — отримати).

стрів цієї справи був Педер Педерсен Дагсгардсьодегорд (Peder Pedersen Dagsgardsødegård, 1782–1846) з Шоку, більш відомий як Водний Пер (Vass-Per). Стежка проходить поблизу спроектованих ним каналів, які й досі використовуються. Канали аналогічної конструкції можна побачити на Мадейрі, де вони зветься левадами ²⁷.

Стежка піднімається до озера Flåtåtjønn, з якого беруть початок більшість каналів. Для збору максимальної кількості води з невеликої гірської річки тут побудована дамба. Позаяк будівництво дамби потребувало багато часу й зусиль, тут була також збудована невелика хижа для укриття, де нині можна записатися до гостьової книги. Права на користування водою могли переходити в спадок або перепродавалися тим господарствам, які могли це дозволити. Право на воду закріплювалося за конкретною водоймою, тому, щоб не зміщувати воду з кількох озер, будувалися обхідні жолоби, як-от навколо озера Kittilstadtjønn. Якщо право на воду з озера належало кільком господарствам, будувалися спеціальні водорозділювачі, тобто розгалуження каналів.

На південь від озера Flåtåtjønn розташовані кілька оленячих пасток. Крім полювання на північних оленів, місцеві селяни заготовляли тут мох для харчування худоби, а у випадку неврожаю деякі сорти моху могли вживатися й людьми.

Нині вода з озера Aursjøen також використовується для роботи гідроелектростанції Skjåk1.

День 13.e

День 13.f

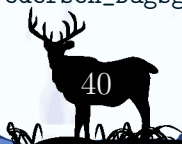
Рис. III.23: День 13.e–f.

Після огляду «музею» знаходимо місце для стоянки на березі озера неподалік від початку долини Aurdalen.

L. van Gokk, ***heim, 14 Aug 16

Магістр ордену мандрівних пройдисвітів занурився у свої думки в безнадійній спробі пригадати якусь важливу й неловиму деталь зі свого сну, як це буває, коли тебе несподівано розбудили й витягли з теплого спального мішка у студений відкритий космос. Справа в тому, що зранку розвідники виявили секретну хижу, вирубану в скелі край озера, що обіцяло певне покращення побутових умов для деморалізованого товариства. Всередині виявилось досить тісно, зате не було вітру й дощу. Діловита тітонька Odd одразу відправила футбольну збірну в повному складі збирати дрова для груби, або принаймні те, що могло би вважатися дровами у навколишніх убогих

²⁷https://no.wikipedia.org/wiki/Peder_Pedersen_Dagsgards%C3%B8deg%C3%A5rd.

пустищах, а Атмеда пошукати якихось їстівних рослин. Сама вона пізніше розраховувала приманити кількох довірливих куріпок. Життя покращувалося. Чарівник порався біля груби у спробі розпалити вогонь. Дівчата роздивлялися старі мапи, які знайшли в шафі.

— Льогенаре, можна тебе децю спитати? — озвалася одна з них.

— Не зараз. Я не можу зосередитися.

— Звісно, ти завжди такий зосереджений, — втрутилася її подруга, — весь у своїх думках. Якщо хочеш, ми вийдемо, щоб не заважати.

— Будь ласка, не починайте знову.

— Знову? Знову?!! Льогенаре ван Гокку, ти взагалі звернув увагу, що в дурній історії, яку ти описуєш, у нас узагалі нема жодної репліки? У нас навіть нема імен. Ми для тебе декорації?

— І чому, — підтримала її подруга всі жіночі персонажі в твоїй пригоді повії або відьми? Ти що, сексист?

— З чого ви взяли? У Атмеда теж нема реплік. І в одноокого. — ван Гокк розсіяно махнув рукою в кут, де сидів мовчазний господар корчми.

— То ти ще й клятий расист і гандикапіст?!

— І [REDACTED]!

— І [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] в [REDACTED] [REDACTED]!

— [REDACTED]!

— Якого [REDACTED] [REDACTED] ти [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]?!!

— Я [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED]!!!

— І припини цензурувати наші репліки!!!

— Добре, без проблем. Якщо ви зможете говорити мовою взаємоповаги.

— До твого відома, я досконало знаю п'ять мов. Мусиш, коли працюєш у сфері послуг. Тоді як професор, якому ти приділяєш у своїй розповіді так багато уваги, знає лише Turbo Pascal.

— Не ображайте професора. Не вам його засуджувати.

— Чому ж ні? Ми бачили його код — він цикли пише через GOTO! Хай усі знають. Приходить до кварталу червоних літтарів, платить за дві години, після чого змушує дівчат слухати лекцію про аналіз часових рядів.

— Навіть умовляв мене вступати до аспірантури. Старий збоченець!

— Або, скажімо, Чарівник. Ми брали його в надії, що він добре розуміється на картах, але, як виявилось, лише на гральних, а не географічних. Яка з нього користь?

— Дивися, він навіть сірниками користуватися не вміє.

Трапляється, що в історії настає момент, коли вона виходить з-під контролю. Можливо ти збираєш забагато героїв і не можеш із ними впоратися, можливо сюжет заходить у глухий кут, можливо все одразу. Так чи інакше, ван Гокк тонко відчував подібні моменти. Добре, що вона ще не згадала про гнома-зрадника. Як виявиться пізніше, дуже схожого на нього типа заарештують невдовзі у Нідаросі через його підозрілий інтерес до шпилью місцевого собору. Ван Гокк знову спробував повернути історію в свої руки:

— Ще раз наголошую, що неконструктивно з'ясовувати стосунки, поки ми звідси не виберемося. Якщо вам справді є, що сказати по суті — будь ласка.

—Є. Але спершу невеличке запитання. Той фільм про синє озеро... Ти його бачив справді чи вигадав? Звісно ти не пам'ятаєш назву?

— Звісно пам'ятаю. «Хроніки Йотунгейму». Ось посилання: <https://vimeo.com/55204370>.

—Йотунгейму кажеш... .

Із цими словами дівчина підвелася й пхнула мапу під носа Льогенарові. Через засніжені гори й вологі долини, через болота й чорничні поля, через кам'янисті плоскогір'я й зелені пасовиська... словом через усю мапу простиралася надрукована великими розрідженими літерами назва «Р Е Й Н Г Е Й М».

—Якого біса ти потягнув нас на ці галери?!

III.3.15 День 14

День 14.a

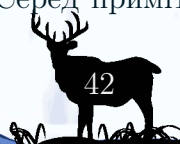
День 14.b

День 14.c

Рис. III.24: День 14.a–c.

Спуск долиною Aurdalen проходить добре натоптаною стежкою, яка досить швидко переходить у зону лісу й перетинає кілька допливів основного водотоку, які долаються вбхід, подекуди з елементами скелелазіння. Серед примітних дивоглядів — дерево-поштомат для

дорожніх записок з колекцією вимірювальних приладів, імовірно зібраних гірськими песцями, і будівля електростанції з попереджувальним знаком, що демонструє ще один спосіб самогубства.

Лишилося дістатися містечка Lom і скористатися часом очікування на переїзд для відвідування місцевого скансену зі зразками автентичної деревляної архітектури. З цього населеного пункту починається безліч варіантів початку й кінця подорожей національними парками, але й саме по собі воно варте уваги тому рекомендуємо одразу розжитися схемою міста й околиць в інформаційному центрі.

L. van Gokk, ***heim, ?? Aug 16

Ведмідь поволі дрейфував зеленим дзеркалом озера Йенде, лежачи горілиць на поверхні води. Періодичні хмари диму з його сигари були єдиними ознаками життя. Сьогоднішній ранок почався з риболовлі, в результаті якої ведмідь зловив багату й рідкісну здобич — йотунгеймського райдужного пструга-горлоріза. Якщо бути точним, тієї самої миті, коли ведмедеві здалося, що він зловив райдужного пструга-горлоріза, пструг-горлоріз і собі вирішив, що впіймав ведмедя. Після довгої виснажливої боротьби риболовство завершилася нічиєю, як часто закінчується будь-яке риболовство. Тому тепер зморена тварина відсторонено споглядала низьке сіре небо Йотунгейму, доки перші краплі дощу не вивели її з трансу. Ведмідь оцінив дощові хмари, які вже сливе устелили весь небовид, і медитативно проревів сам до себе: «Tento způsob léta», — повільно затягнувся й випустив густуватий оболон диму, — «zdá se mi poněkud nešťastným.»

Раптом його увагу привернуло принесене північним вітром з протилежного берега слабке відлуння знайомого звуку ловецького рогу. Занурений у свої думки, він ледь не забув, що саме час вирушати на полювання на Ю Йенде — вони ж бо домовлялися на сьогодні!

19

Висновки й рекомендації щодо проходження маршруту

Que diable allait-il faire dans cette galère ?

Jean-Baptiste Molière, «Les Fourberies de Scapin»

Якого біса понесло його на ту галеру?

*Жан-Батист Мольєр, «Скапен-штукар»,
Переклад Ірини Стешенко*

ПРОБА максимально коротко описати рекомендації стосовно відвідування національних парків Рейнгейм та Брегейм могла б звучати так: «Не ходіть туди!» Ця теза, висунута ще під час першого походу цими покинутими манівцями скандинавських гір, лише підтвердилася й викристалізувалася в результаті описаної вище повторної авантури.

Звісно ми розуміємо, що таке попередження навряд зупинить цілеспрямовану людину, але в той же час не хотілося, щоб цей звіт лишав хибне враження легкої прогулянки, що цілком можливо через те, що минув певний час до його написання й деякі речі зовсім інакше уявляються на просторовій і часовій відстані. Це справді достатньо складні райони з агресивним рельєфом, несприятливими погодними умовами, майже відсутньою інфраструктурою й браком інформації про маршрути.

Зокрема, якщо ~~дідько понесе вас на ці галери~~ ви вирішите не дотримуватися першої рекомендації, ось лише короткий опис того, до чого слід бути готовим. Як уже було сказано, зокрема, Брегейм — район з підвищеною інтенсивністю опадів. Можливо вам пощастить,

але цілком імовірно доведеться тижнями ходити під дощем, який іноді змінюватиметься сніжними бурями на перевалах¹. Щодо рельєфу, можна справедливо зауважити, що більшість національних парків Норвегії не є технічно простими, але, скажімо, в Йотунгеймі практично кожен маршрут майже гарантовано проходиться підготовленою людиною без спеціального спорядження: у потрібних місцях натягнуті мотузки, перекинуті містки через річки, які не перетинаються вбхід, розмітка маршрутів досить якісна. У Рейнгеймі й Брегеймі ситуація драматично змінюється. Наявність нанесеної на мапі стежки² зовсім не означає можливість проходження цим шляхом без додаткових умов. Якщо маршрут не входить до рекомендованих DNT³, це може означати, що маршрут ніким не підтримується, і відсутність маркування — найлегше, чим ви можете відбутися. Не дивуйтеся, якщо місток через річку, на який ви розраховували, помандрував за течією ще позаминулої весни, а помічена вами відсутність людських слідів пояснюється тим, що прохід через перевал зруйновано в результаті обвалу, і цим шляхом уже давно не користуються — звісно якийсь добрий самарянин намагався вас про це попередити, припускаючи, що ви достатньо добре знаєте його діалект норвезької, щоб знайти потрібний форум і прочитати повідомлення⁴. Іншими словами, в Рейнгеймі та Брегеймі ваш похід у будь-який момент може втратити риси пішохідного з приблизно однаковою ймовірністю на користь водного чи гірського. Імовірно, іноді доведеться повертатися, робити незаплановані зупинки, суттєво коригувати маршрут з огляду на обставини. Доцільно більш серйозно підійти до планування альтернативних варіантів переходів, складання списку спорядження, отримання додаткової інформації про різні ділянки маршруту (так, у відкритому доступі майже нема описів, але доречно до походу листуватися з місцевими підрозділами DNT і просто людьми, які на вашу думку могли нещодавно бути у цьому районі, про що можна дізнатися з повідомлень блогів і форумів — ефективність цього підходу досить випадкова, але іноді це дозволяло отримати деякі значущі деталі заздалегідь). Дуже важливою є інформація про погоду. Найбільш точні погодинні й тижневі прогнози доступні на вебсайті <https://www.yr.no>⁵. Звісно, у більшості випадків доступу до нього не буде, але не нехтуйте можливостями спитати про прогноз у тих поодиноких людей, яких можливо будете зустрічати, та в нечисленних обслуговуваних туристичних притулках.

Не виключено, що останніми роками популярність району могла зрости у зв'язку з пандемією й гіпотетичним розвитком інтересу до місцевого туризму, але підстав для таких сподівань небагато, враховуючи, що карантинні обмеження стосувалися зокрема переміщень між регіонами країни. У будь-якому разі, тверезо оцінюйте свої сили й очікування, намагайтеся заздалегідь зібрати якомога більше актуальної інформації, і — найголовніше — не ходіть туди.

¹Якщо наведені вище світлини створюють у вас інше враження, подумайте про те, що людина менш схильна відобувати камеру під проливним дощем тільки щоби сфотографувати туман.

²Під «стежкою» мається на увазі нанесений на мапі маршрут. Звісно, на саму стежку в багатьох випадках нема підстав сподіватися.

³Можуть бути знайдені на сайті <https://ut.no/>.

⁴Через непопулярність районів серед іноземних туристів англійською мовою актуальна інформація майже відсутня.

⁵Переконайтеся заздалегідь, що ви добре розумієте умовні позначення прогнозів. Години початку й закінчення дощів зазвичай прогнозуються досить точно, принаймні на коротких проміжках часу. Щодо інтенсивності опадів, тут можливі розбіжності. Буде розумним припущенням, якщо ви сприйматимете значення кількості опадів у міліметрах як можливий рівень води у ваших чоботах.

Титри

У звіті використано матеріали з вебсайтів

<https://no.wikipedia.org>

<https://www.norgesnasjonalparker.no>

<https://www.nb.no>

<https://www.norgesnasjonalparker.no>

<https://www.nasjonalparkriket.no>

<https://reinheimenbreheimen.wordpress.com>

<https://www.yr.no>

<http://www.turtagro.no>

<http://www.fanaraaken.com>

<http://skjakil.no>

<https://ut.no>

<https://snl.no>

Відмова від відповідальності

Автори не несуть відповідальності за ваші дії у результаті прочитання цього звіту й не закликають повторювати описане. Ми намагалися зробити текст максимально інформативним і корисним, але, розуміючи, що інформація може втрачати актуальність із часом, не можемо дати жодних гарантій щодо її достовірності. Зокрема, за час пандемії могли відбутися зміни в транспортній системі, порядку відвідування національних парків тощо. Звертайтеся до офіційних джерел за актуальною інформацією.

L. van Gokk, ***heim, 20 Aug 16

На прохання автора, Льогенара ван Гокка, зазначаємо, що цей текст присвячено пам'яті сера в чорному капелюсі, який вирушив у подорож разом із синьооким вершиником незадовго до описаних подій. Також Льогенар ван Гокк заявляє, що всі герої, включаючи його самого, вигадані^a, а можливі збіги та впізнавання випадкові й виключно на совісті читача. Водночас автор наполягає, що всі описані події відбувалися насправді, цілком справедливо аргументуючи це тим, що якщо жанр мемуарів за своєю природою передбачає вигадання неправдивих історій про реальних людей, то мемуари Льогенара ван Гокка — це правдиві історії про вигаданих персонажів. Звісно, це не стосується Ю Йенде й ведмеда, які існували насправді, бо, продовжуючи міркування автора, якщо реальна людина бачить сні, то вигадана людина, тобто Льогенар ван Гокк, уві сні бачить реальність.

Провівши власне неупереджене дослідження, ми з'ясували, що чоловік на ім'я Ю Йенде справді жив на березі озера Йенде на території Йотунгейму у XIX столітті й був серійним мисливцем на оленів. Що стосується ведмеда, то його можна знайти за адресою: Норвегія, м. Трумсво, вул. Стурґата, 4, де він працює в закладі «Ølhallen» опудалом (з його власних слів, «моделью») арктичного ведмеда, тому ви завжди можете особисто розпитати його про всі деталі.

^aНе виключено, що окремі з них навіть не ним самим — у такому випадку автор з повагою ставиться до їх можливих правовласників і не переслідує жодних комерційних цілей, а також готовий на вимогу [REDACTED] згадки про них у тексті, якщо можливі правовласники матимуть заперечення проти їх використання.

